

שעה אחרת

ישראל ברמה

א.

הכול מתחיל בקיר לבנים באור שעת-בוקר מאוחרת. מאותו רגע הסיפור יכול לספר את עצמו והוא כבר קיים ונמצא מחדש כמו זיכרון הנמשך עם המילים ומתהווה כאילו בפעם הראשונה. אני אומר לעצמי שזאת אינה יכולה להיות הפעם הראשונה שהדברים נאמרים, שכן כבר סיפרתי אותם לעצמי פעמים רבות, אבל בכל פעם שהסיפור טווה את עצמו בתוכי הרי זה כאילו אמרתי יהי אור והכול שב ונמצא. ויותר משהיה זה רגע בזמן היה זה מקום, דבר מוחשי שכולו נוכחות חומרית, מוצקה, עכשווית, והזמן הוא שהכניס בו איזה סוד. אני חושב לעיתים קרובות על כל העיניין, אבל אינני מוצא תשובות או מנוחה. מה שנשאר הוא זיכרון של קיר-לבנים בהיר וחלק כנהירת-מים חרישית לאינסוף, מחופה מיפרשים מוארים של חיספוסים סיד והגיות לחשים נמחקות ואובדות. פרחי-צל זעירים נסחפים במעברו של משב רוח כמו צונן פתאום מלא ברישושי עלים רחוקים וטעם דק של צחיחות נושרת מתוך חלל חסרת-חומים של ראשית קיץ. הכול מתחיל באותו קיר-לבנים ובאותו רגע אפשרי והכול יכול להסתיים בהם. זאת אני יודע. ועדיין משהו מתלבט בי ומבקש לספר את עצמו, חוזר ונאסף לרגע אחד שבו נעשה הזמן מוצק ונוכח עד לעומק הדברים, לרגע אחד שאחר כך ימשיך להיות הקיר ההוא והאור הנרקם בו ומשתמר שהות לא ארוכה מעבר לקיומו הממשי. אני זוכר שבחוף כבר היתה השעה מאוחרת יותר, מוככדת בשרב וגיאיות של אבק ואש, נחרת באור צוהריים של שרב ראשון; בתוך המעבר המקורה עדיין נשמרה הווייתו של אור הבוקר, לרגע אחד של צלילות הזויה. אני מנסה לדבר על הרגע האחד הזה, ומה שנמשך ממנו, כל הדברים שהתהוו והמשיכו לקיים את נגיעתם במחשבות ובפחד, כמו תנודות האור במים זורמים ללא הפסקה. על המבוכה איני רוצה לדבר.

היה זה מעבר מקורה בין שני ביניים חד-קומתיים ארוכים דחוסים בחלונות ראווה, היורד מן הרחוב ותנועת המכוניות העוברת בו ברצפים נפסקים, ברצועת אספלט שחוקה ומאובקת, לתוך חצר פנימית סגורה בקירות אפורים ופתוחה אל השמיים החונים עליה גבוהים ובהירים ללא שיעור. בצידו האחד של המעבר היה קיר גבס מוצל ודהה, מכוסה בכחמי לחות טחביים מתפורר לפיסות של חומר מת. בצידו השני היה קיר לבנים עד חצי הגובה, מיפלש של אור פועם נופל עליו מן החצר הפנימית, עוטף אותו כפלומה רכה וחמימה כמו אור בוקר. לרגע חדלו הצוהריים להתקיים וכל ההווייה נתמצתה בקיר הזה ובאור הנח עליו, אור של זמן אחר, כאילו לא שייך, כאילו ממתין רק לך. ציורי מלבנים מלוטשים כשטף בהיר של אור ישיר, המתוחמים בקווי סרגל כהים ודקיקים בהם עדיין רועדים קורי צל רוחפים נמוגים בזרימה הבוהקת. קרירות אוזלת כמהירות. מעל לשורות הלבנים היה מיטשח קיר מסוייד עד לקימור אבן עגול הנמתח מגג לגג, מקווקו כפיח של שנים רבות, בוהמה יבשה וקליפתית של העונות והגשם והאבק וריחות הקמילה החבוים. חלון סגלגל היה מנוקב בגמלון התומך בקימור האבן, סגור בזכוכית ירוקה. שכבת צבע ורודה מכסה על שורות הלבנים, כמו בניסיון כושל לכסות על הכיסוס החשאי האוכל בהם, נוקר בפנינותיהם, משוחה בכמה הטחות מיברשת רשלניות המושכות קו על קו בכיוונים משתבשים וקטועים. זיפים נשורים דבקו בצבע ונהדקו לקשתות קטנות של פקיעת פני השטח הכלתי אחידים. צבע ורוד עד מחצית הגובה

ומעליו קליפות על קליפות של צבעים נחשפים, וסדק אפל הפותח את הקיר הפנימי, זה שמאחורי קיר הלכנים המוסטות פנימה ומשנות את תאימותן זו לזו, רץ בהם כהתגלות פתאום, כתשליל של ברק חד. בתוך הסדק היו סיבים של קש ונתחי בוץ מתפוררים שנלושו בזמן נשכה ויובשו יחדיו למחסן ונצבעו בסיד ונתמכו עד מחצית גובהם בקיר לכנים, שהוא עצמו נצבע ורוד לפני זמן רב כל כך שכמעט ונשכה אף הוא. ומסביב צומחת עיר, ובהים רחובות ציפופי עצים קירות אנשים תהיות ונבילה חשאית הפורטת כפתאומיות בתוך החלום ונכטיו ובתוך החיים ואחריותם. מעגלים של צמיחה מקושרים זה בזה, מבוך של הזמן הנוקף והאנשים העוברים על פניו והוא עובר על פניהם. רחש צמרות רחוקות והרוח כאילו נספגת בהם ונעצרת. והקיר מקרין גבישיות נוצצת, שלמה ומסוגרת בתוך חלקות פניה, ומעליו קימורים מעובים של לבנוניות גסה חספוסית שמוצקות תופסת בה, אולי עתיקות שהועמקה עם השיכחה, ומקיימת אותה כפי שהיא, משתנה באיטיות גדולה כאילו אינה משתנה כלל. שיטוטים קטנים של תמורות באור החודר לתוך הקימרון שבין הרחוב והחצר הפנימית. החצר היתה פתוחה אל תכלת המוקפת בשינוני רעפים מוריקים מיושן, המשתפלים על קירות מעוכים לתוך האדמה. קורות בטון ומשקופי דלתות פעורות. מעל לגג צמרת אקליפטוס גבוהה מתגבכת כקבוצות נסחפות של סרטי עלים נחממים לגושים ירוקים אטומים על רקע השמיים. החצר היתה נחלקת לרבדים שונים המסומנים בקו הרעפים ובקו המשקופים ובמישטח החצר המרוצף כולו במעגל סביב ליכת אספלט שבורה. והקימרון תוחם את הכול כמיסגרת תמונה החותכת את עצמה ואת החצר מן הרחוב, שרוח חמה מתחילה לעבור לאורכו ולהפוך באבק ובציצות העשב המיקריות העולות בין המרצפות ולנוח בעיקומי הצל תחת המכוניות החונות פה ושם.

שעה של כמעט צוהריים והרחוב ארוך ופתוח במשיכות אספלט ואבן ושלטי פח וריחות מעופרים, תפוסים בעשן ובאבק דק כמעט בלתי מוחש ובחמימות הנעגנת לאט לאט ומלבה גחלים כבויים. ריחות גדושים מליחות מתעטעת של שעה כזאת, כנוזן חרוך נפלט בפקעיות קבועות, מוניות עוברות פתאום מלאות אנשים מזיעים בפנים אדומים בתוך שלפוחית דיזל גוססת. והצבעים נוזלים עגולים ומבריקים, מרצדים כגל מים. ירדתי לאורך הרחוב בשעה כזאת, עם כל החום והצבעים המרצדים והכפילות המימית המתחילה לאפוף את האספלט מתחת לגלגלים העוברים ברישורש על סחיפי החול. חובכי ציון בצוהריים. אמצע חודש מאי שבעים וארבע, עדיין ימים רעים של אחרי מלחמה, כאילו המלחמה עדיין נמשכת בכל כובה, ככל הפחד ואימת הפתאום שניכוותה בנו, עדיין רצף זמן אחד ובלתי מתנתק שאין בו חדש מושך אותנו עם זרימתו המפעפת לתוך המחשבות ומושך עימו שטף אינסופי של תחושות וחפצים. עדיין המציאות פורצת לתוך הנשמה בכל כוחה. והקירות בהירים או כהים מחליקים עם ההתבוננות העוברת וסופגת אותם ללא רצון או בחירה, בעיפות המחפשת מנוחה מריכוז הפרטים, והכול מתחלף במריחות צבע מהירות וכמו פתאומיות. שעה של צוהריים והזיעה מסמנת חמסין שמשעות הזריחה כבר היה שורה בשמיים הנשברים בפסים של אבק וריחות פרוצים ירוקים וחומים. עשב מבצבץ בין הכביש למישטח המדרכה המתעגל כמו בטון מיוזע באוויר קייצי נלהט. קירות ישנים ורחוב ריק, גגות רעפים וגגות שטוחים מוקפי כרכוב, חיבורי חשמל מחלידים, קומות עליונות מוצלות תמידית, האור המצהיב בצידו האחר של הרחוב. חלונות הראווה נעשו לברועות שקופות ומתעגלות מוכות אור מעוכות בחום המכרסם ביסודותיהן, צוברות פיסות צבע וקול נחסם, כמו צף במים מוצלים. בצידה של חנות רהיטים, השולחת את אולם התצוגה לעבר הרחוב כמו אגרוף של מתכת וזכוכית, היה המעבר המקורה (הלכנים היו ורודות וחמות וחלקות) יורד לתוך חצר פנימית מרובעת שסביבה מחסנים חסומים ויציאות אחוריות של חנויות. גרוטאות ברזל. קירות ערומים וציורי גיר. צל כמעט חורפי, דק ומוכי ואפל, וגישושי אור מיקריים, גישושי צבע המתבהרים למעלה בשולי הרעפים הירוקים וצמרת האקליפטוס העומדת עליהם. זהב ניטווה בעיניים, כבד או קל, בתנועות רוח הנפלת בצורה מזורה בין הגגות ורטיטת הצמרת.

נשמעו קולות קצובים של חבטה והתרעדות מתכת, והוא עמד שם בחצר, פניו מזיעים, מחזיק כדורסל כתום חתוך בקשתות שחורות, מכוון רגליים מכוון ידיים אל טבעת ריקה מוצלת בטיפטוף של צל כהיר מאמצע הגג, מחוברת לריבוע עץ מנוסר באלכסון ותפוס במסמרים בתוך בשרו. תמונה נחרתת מתוך הזמן, נחתמת בזיכרון. הוא היה גבוה וגופו מסורבל ודובי, מתנשם בכבדות ומתפיה תנועות שחומות על כתפיו, ראשו כדור צמר כהיר, עיניים חומות עגולות פתוחות, מכוון וזורק התגלגלות כתומה לאוויר. הכדור מכה בטבעת נזרק למעלה מכה בקיר, נשמת וחוזר לאחור כמעט אל ידיו. שלח כף יד גדולה וכאילו חפץ אותו

מתוך האוויר, מצמיד אותו למותן וגוחן לפנים לוגם נשימות ארוכות. זיעה ניגרת על צווארו. בין המרצפות היה שקוע לוח-ברזל עגול וכשדרכתי עליו היה לרגע קול חלול מהדהד בחצר. הסתובב אלי בפנים שואלות, אדמומית נוגעת במצחו, ותוך כדי כך זרק מגבת על צווארו וניגב את פניו, נשימתו כבדה. הניע את כף-ידו האוחזת בכדור לאחור, אצבעותיו קצרות וקשות וציפורניו מכורסמות ומלוכלכות בדבק וגרזי, ומסר לי את הכדור, מפנה את מקומו מתחת לטבעת. תפסתי את הכדור וזרקתי אותו מרחוק. הכדור היכה בשולי הטבעת וקפץ אל התכלת, חוזר ונופל למטה.

"איך אפשר לעזור לך?"

"אני מחפש מישור. שטארק".

"מצאת", ניגב את פניו במגבת. עיניו חייכו.

"בעיניין האופנוע. טילפנתי אתמול", מסרתי לו את הכדור בהקפצה בשתי כפות-ידיים נפתחות כפרח. היתה בי אדישות מסויימת כמתוך נימוס. המחשבות כאילו התנתקו ממני.

"כן".

"כמה אתה דורש?"

"קודם תראה, אחר כך נדבר על מחיר".

"בסדר".

"אצלי בבית על המירפסת. אני רק סוגר ואנחנו זזים", הרים את הכדור וקלע אותו לתוך הטבעת.

"שלך?", הכדור התגלגל אליי. הרמתי אותו ושוב זרקתי. הכדור שוב החטיא.

"של אחי".

"נמאס לו?"

"מת. יום כיפור. לא ידעת".

"אני מצטער".

"התרגלנו".

שטארק הרים את הכדור והשליך אותו באצבעות מתוחות מלאות רוגזה לתוך ארגז הפוך על צידו המונח ליד ארון מכורסם שמגעוליו עקורים. ניגב את פניו כאילו סוחט מתוכם קווים של זיעה, ופתח ברו בפניה, מפזר קילוח מים לנתזים המתרסקים על האדמה הסופגת. שטף את פניו ואת ידיו וניגב אותם בכד המחווספס, עיניו עצומות, אחר כך פנה ללכת. בכף יד נסגרת בחוזקה סובב את המגבת באוויר וקלע אותה מתקפלת בזריזות על דלת פתוחה. כתנועות מתמוטטות פרף את השרוכים בנעלי ההתעמלות והסיר אותן דוחף עקב בקצות האצבעות מושך ומוריד, מרקיד אצבעות בתוך סלילוני אור שנפלו פתאום מתוך רחיפת הצמרת שעל הגג. נעל סנדלים פלסטיים, לובש חולצת-טריקו אפורה עליה מצוייר ראש נמר, מגדל כרס קטנה ועגולה על נשימות קצרות. נכנסנו והוא נעל את הדלת בשרשרת ובמנעול תלוי. בתוך הצל שבמחסן אפשר היה לראות שולחנות בגדלים שונים, שלדי כיסאות חסרי-ריפוד מקומרים כמו צלעות משופות, ארונות מפותקים. בדלת הנפתחת מן המחסן אל חדר התצוגה היו מערכות סלוגיות בעטיפות-ניילון שקופות ופינות-אוכל צפות בתוך אור מזהב ורך, כמו בתוך בועת-דבש מושלמת ומסוננת באיטיות מכעד לחומו של היום החודר פנימה. ריח של דבק ולכות מתייבשות ועץ מנוסר.

"אתה רואה", אמר, "לכאן מביאים את הרהיטים ממש לפני המסירה. אנחנו עושים את הלכה, הריפוד, זאת הפירמה", קרץ בעינו.

"והעבודה העיקרית, מי עושה אותה?"

"כמה כתי-מלאכה עם ערכים מהשטחים, יושבים ועושים רהיטים מאיטליה, רהיטים מסקנדינביה, מה אתה חושב".

"ככה".

"כן".

עברנו לתוך חנות שהיתה ממוזגת קיפאון, פרטים צפים כאור בעיניים ככדות מאור, משהו כמו חיבורי עצים מנוסרים כמו פסי מתכת כרומית, ושוב יצאנו. הדלת השקופה מוקפצת מעצמה על הגב, אנחנו יוצאים מתוך הזדמזמות קרירה כספית צפה סביב הפנים, נגמרת כשיוצאים בחיתוך מהיר. שטארק נעל את דלת-הזכוכית ופינינו ללכת.

ופתאום שוב היתה אדמה נשטחת חמה. אכן מהודקת, אספלט לוהט, מועקה עמומה. הצוהריים נפתחים לפנינו כאילו היינו חוצים בתוך נד של מים הנסגר מאחורינו בצלבים של זיעה דביקה על הגב הנעשה שמנוני וחמצמץ מתחת לקפלי הכד וסביב הצוואר. הולכים ברחוב הקייצי לאורכם של הכתים הישנים וחנויות-הזכוכית הנוצצות שנתקעו לתוכם בגלגולים מגוחכים. מכונית מכונית כאילו נסחפו ברוח חזקה בזרם עצבני של אור, גוררות עיוותי-צל מלבניים בין הגלגלים שם עוברים במהירות ניצנוצים של פיטות-זכוכית זעירות ראשי פקקים מעוכים לדיסקיות בבשר השחור. הלכתי אחרי. הוא התקדם במעלה הרחוב, בחולצת-טריקן מצויירת נמר צוחק ומיכנסי-חאקי קצרים וסנדלים, עיניו מצומצמות מול האור. הרחוב כולו שט סביב, מזניק או רותח אל תריסי המרפסות בכתיה-המגורים העומדים מלמעלה בגדה המוצלת של המדרכה, דחוקים מעט לאחור כמו מסוככים עורף למקומם. אם היגענו עד כאן, מכאן והלאה אי אפשר לחזור. חום כזה נופל עליך כמו צל מוות, אומר דבר-מה שאינך מכין את משמעותו מעבר למילים שבאמת אינן נאמרות לעולם. המשמעות אבודה לך, בשעות ארוכות שכאלה בתוך האור והחום, כאילו הכול ממוקד בעדשה שקופה. המחשבות מפעפעות. הבחינות האלה מטמטמות אותך, אתה מסתובב סתום מחשבות ונכנע לעולם החונק אותך בריכוז פניו, כפרטים המרכיבים אותו, בשינויים הבלתי-נמנעים של מרוצת הרגעים. הולך לבית-הספר, נכנס לבחינה, ממלא מחברות, מתרוקן בהדרגה. מחכה שהכול ייגמר ותכוא מנוחה. בינתיים ים פלדות נשפך. לא. עכשיו כשסגרת את המחברות אינך צריך לדעת שום דבר. שטארק הוציא מכיסו צרור מפחחות וניגש למכונית סטודיבייקר מרופטת שעמדה מעבר לכביש בתוך צל מצטמצם של מרפסת ארוכה הכולטת מעל למדרכה. כתמים אדומים של צבע נגד חלודה היו על מיכסה המנוע וסביב מיסגרות-הניקל של העיניים המלוכסנות והריקות מלפנים. שטארק התניע את המכונית ופתח את הדלת לצד המדרכה. מושבי הפלסטיק היו חמים. שטים לתוך הרחוב בחלונות פתוחים. הרוח היתה תנועות קצרות מתפרדות בתוך אור בשיחים צפופים עלים מתעוותים מחום בקירות החרוכים ברחוב שכולו זכוכית ואבן ומתכת. שכבות מתאבכות של אבק מתחילות לוחל בגווני חום ואפור, כמו היו השמיים יריעה צהובה מוצלפת קווקווית בתוך מים דהים, בתוך שארית אידים מעל לאש כבויה. נסענו במורד הרחוב. היובש וריחות הזיעה נסגרים באיטיות על הקירות המתמוטטים בלובן בלתי-נסבל. המדרכה עוברת תחת אור וצל אור וצל והכביש מצמיח מסך של חום בהיצרבות בלתי-נפסקת, עכשיו, כמו שריקה חלולה וצהובה ואטימות סחווה. החלונות טעונים בצבעים סליליים וסחרחרות של פרטים. העיר נפתחת מעגלים מעגלים של צמיחה, גדרות וגינות וכתים וקירות ומדרגות ודירות וחדרים ופינות וחיים רוחשים, כמו טבעות בגזע עץ. כמו קליפות בצל, ומשקילפת אותן עד האחרונה שבהן לא נשאר דבר לכד מן הדמעה. לבד מהיפוך הכוהנים שהוא יסוד המקום הזה. קוביות שיש של מסעדות שולחן אחד וריחות חריפים, קימוטי פח מעושנים, מחסני סיטונאים, ריח קפה טחון טבק זיעה מים טמונים. ריחות של לחם נאפה, אי אפשר לדעת מניין באים הם פתאום, בתוך התאיידות האספלט. דרורים אפורים על תלוליות-זבל קטנות בין הקירות והחול הקרוש. שעה של טריפה והיטרפות בתוך הבערה הנסחרת, שעה קשה. אתה יודע שאפשר היה לשבת עכשיו על הספרים והמחברות וטיוטות הסיכומים, לבדך בחדר שתריסיו סגורים, עם שתיה קרה ככוס גבוהה עטופה בכפור. חתול אכול בשחור נורא עבר בכביש, נפחס בחום, מושך אחריו שובל של סרחון מוות. הדרורים התרוממו לתוך האוויר. פונים לרחוב פינסקר. אחר כך הברון הירש. גן המייסדים המרוצף היה מתלהט, ניירות קרועים נערמים מתחת לספסלים, העצים הרחבים שבצידי מחפשים צל במעגלי האור הסוחפים את שולי צמרותיהם מתדירים לטיפות אש לתוך הירוק לתוך הגזע הנפתח בווייתור. צומת מרומזר. הכול היה עטוף במיקרעים אקווארליים רחפניים בלובן בלתי נסבל. עמוד השעון נגע בשתי אצבעות-אבן מקושרות ברזל בלב השמיים, חסר מחוגים ואור יורד לתוכו כסילון חול, מודד שעות אחרות.

הכית עמד רחב וגמלוני בין חלקות עזובות שהירוק עדיין רוחש בהן ומקיף את הכול בלשונות מחוספסות של כוח-התמדה רווי, צמיחות נוראות-יופי על מים נסתרים. הכביש היה ריק וחשוף לכל אורכו לאור הצוהריים וחלקות-האדמה מכוסות הצימחיה, שכמה מהן היו מגודרות בתיל מסביב להריסות בתים שמוטי גגות, נמשכו מרחק גדול עד לבתים המצטופפים בתחילתה של הדרך. טור של עמודי חשמל, המנוסרים ישרי-זרועות באוויר הנתזו ומהביל ריחות קלויים, סימן קווים אפורים שהלכו וקטנו כמרחק. שטארק סובב את ההגה בחוזקה והמכונית ירדה משולי האספלט הנמעכים מתחת לפקעיות עשב

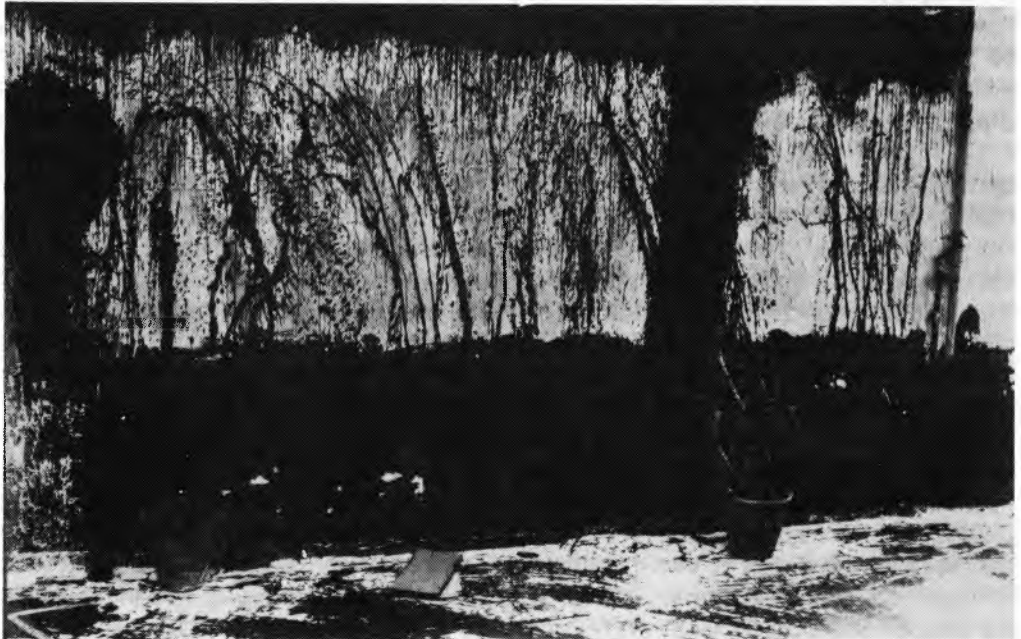
מתדלדלות לתוך תעלה רדודה, שבה ועולה אל רכס הכורכר המוליך מבעד לעמודי שער לתוך החצר. גדר נמוכה של אבנים מסותתות בכבדות, כמעט גולמיות, מכוסות בתיפרחת עצומה ופראית של הסתעפויות מטפס עבה וקשוי המושך חגורות של שריגים ועלעלים דהים בין ענפי הברושים הצומחים מתוכו ונכפפים במועקה הכססת בהם מיום ליום. החצר היתה מלבן גדול של אדמה מהודקת וקליפתית, כמו שיכבה דקה של חול על סלע, מותווה ברישול שנבט מתוכה במקומו של סדר ישן ונשכת, שהיה פעם מחשבה ורצון שקרעו אותה מתוך השממה ונתנו לה גבול ושייכות וזיכרון ופעימה סמויה של געגועים. אותות דלים שלהם עדיין נרמזים, אבל משהו אבד עם הזמן. צמרת מסועפת של עץ־אלון גדול, מסוכסכת פרקי ענפים וטרפי עלים דחוקים, כיסתה על גג הבית נישאת כמו קיר אטום למחצה לתוך הזוהר הרקוע מעליה. האדמה בעיגול שולי הצמרת היתה חיוורת וצל כחלחל נספג בקמטיה הקרטוניים. בתוך הצל עמדה מכונית פיאט לבנה, מוכתמת לשלשת סידנית. כמה סרטי עשב גוועו על קו האור והצל שנמתח לפני קיר הבית והתחבר לשלולית הכהה תחת העץ. העשב בחצר היה מועט, כמו נדדס בפעילותם של אנשים רבים לאורך זמן, פעילות שדעכה והניחה לעשב לשוב ולתפוס מאחזים ישנים. הבית התרווח בצוהב משטחי קירותיו ובחדריו הגבוהים ובשיפועי רעפיו המקווקוים ירוקת ובחלק גגו הפתוח לשמיים ומסוכך במיסגרת קורות וקנוקנות גפן, רובץ על משטח מוגבה של גושי כורכר; קוביות גדולות דבקות לגוף של סלע העולה מתוך האדמה העירומה, מנוקד בקוצות עשב הבוקעות מבשרו. מדרגות ביטון ארוכות ומרופטות משימוש והזנחה. דלת כפולה, מחושקת פסי ברזל דקים שהאפירו מאבק. חלונות גדולים. תריסי עץ שהצבע מתקלף מעליהם מחופים בענפים בסירוגים של צל ואור רוטט. בית כזה שאתה יודע שחדריו גבוהים ומרווחים, תיקרותיו מקומרות ומסויידות בלבן או בתכלת ומרצפותיו מצויירות בשזירה של מיתווים קפדניים, מיקלעות עלים או מיסגרות משתלבות של חום ושנהב, שחור ולבן, זית ושושן. בית־אחוזה, כך היה בוודאי נקרא בימים הראשונים, ובימים שבאו אחריהם ועדיין היו סמוכים אליהם וחיים מתוך הווייתם. תחושה ישנה משתמרת. ריח מתיקות גדולה, רחיפות כנפי פרפרים דקים באור שמש, עשב רווה ואדמה ותרנית מרוב שנים של עיבוד ונתינת פרי במחזורים קובעים. עצי־לימון סמיכים ועתירים בענני ניחוחות עוקצניים. ערוגת שיחי תבלינים מתחת למשוכת הדסים מדולדלת מיובש. שיחי שושנים מתים. מאחורי הבית היה מחסן הרוס מוקף באורנים על מדרגה מדופנת אבנים ולצידו סככת פח מחוסרת קירות, טרקטור קטן וכלים חקלאיים חלודים ותל של ארגזי־עץ גדולים העומדים זה על זה. מעבר לסככה היתה רצועת אדמה חולית משתפלת כמו לתוך ערוץ של ואדי, ומעבר לה כבר היתה אדמת חמרה צבורה לעומק והיו שורות שורות של עצים, פרדס גדול ובלתי־מטופל; השבילים שבין השורות היו מכוסים עשב והפרי עדיין כבד על הענפים. מסילת רכבת רצה בקשת רחבה החובקת את צלעו האחת של הפרדס, מתרחקת ומטפסת בין השדות העזובים במעלה גבעה נמוכה ונעלמת במחצית המדרון. ציפורים כהות שייטו על הזרמים החמים והרועדים לאורך ראש הגבעה, גולשות אל השדות הריקים והלבנים מאור.

קרירות היתה נעה בין החדרים כמו גל שקט של שלווה, נינוח ומפוהק ונגוע לחישות. קירות עבים ומרצפות צהובות כהירות במיסגרות חומות וצל של תריסים סגורים. ריח רטיבות בלתי קיימת. תחושות הפוכות, סתורות, חילחלו לתוכי במסעים נצחיים וחולפים. לא יכולתי להפסיק אותן, לנתק את מגען במחשבות בחלומות בזיכרון בהרגשת כל שהוא אני וכל שהוא מציאות וזמן. הבית היה מלא אותן. משהו חלק ומעוגל בעטיפות של רגעים מושלכים רבים כל כך שנעשו מישקע אחד, ככדים ואילמים ומוצקים כמו ליבת אבן, כמו אבן ססותת בה שעון שמש על כל שעותיו. ובתוך תוכו ואולי אופף אותו בשניותו משהו אחר, משהו מחוספס שמירקמו כולו בליטות ושקערוריות, תפוס דימדומים ומיתות קטנות, כמו יתד מתפוררת מחלודה המסיטה את קו הצל על פני האבן המחוטטת ספרות וקווי רגעים. תמונות מטושטשות על הקיר, במיסגרות מתכת מלבניות ושולי קרטון מוכתמים ואכולי עש, לוחות זכוכית הנאטמים בכיסויי אבק ומתאייתים ככתובות לא־מוכנות של זכוכים משוטטים. צילומים מחוקים וחומים של קבוצות אנשים במיגעות וזקנים, צילום של משפחה על עגלה מדופנת אליה קשורות שתי פרדות, צילום של אשה בהירת־שיער בשמלה של קישורי־משי ארוכים וסביכה שלושה ילדים בכגדי מלחים ושתי ילדות קלועות צמה, צילום של גבר בכגדי רכיבה וכובע שעם, שוט תפוס בכף יד. שידות נמוכות, ארונות מזוגגים ובתוכם כלי חרסינה, חפצים ישנים ושחוקים משימוש. גילופי עץ. רהיטים ככדים וכהים. בחדר המגורים היה שטיח ארוג בצירי צבאים קטנים על רקע ירוק, שחוק מרוב שנים. אור משוטט מלא ריחות ונגיעות

קטנות של צבעים רכים.

דלתות-זכוכית צרות נפתחו אל מישטח מרוצף ומתוחם בחצאי קירות מסנוורים בלובנס. שורה של מיסגרות-עץ ארוכות, קיר שלם בחדר מוצף כולו באור שמש, קילוחים שופעים של אור שמש, נהרות כהירים שהיכו בעיניים ברגע שנפתחה הדלת שבין הסאלון המוחשך והחדר הנפער בדלתות שקופות אל שטיחות מרצפות וגדר סיד לבנה וחלקת-דשא גזומה מעקצצת חריפות. בוגנווילה אדומה, שיכורת ריחות, עמדה על פינת הבית, מנענעת אשכולות פריחה על שיפולי הגג. כורסת עור מגושמת היתה מופנית אל האור הממשיך לנהור מבעד לדלתות הזכוכית, תפוחת קימורים וחלקה ורכה כאילו נושמת מעולפת אור. והיא ישבה שם, מוארת וחמה, בחלוק רחצה קצר הכרוך אל מותניה קוראת בספר ועיניה עצומות למחצה. רגליה מונחות יחפות על קצה שולחן נמוך, ארוכות חלקות חשופות וכיניהן לשולי החלוק הנפתחים במקצת היתה חלקת צל כהה. ידיה שקטות. צווארה לבן. פניה נינוחים במיסגרת השיער השחור. לאחר רגע קצר נשאה את עיניה והביטה אל הפתח. קמט כעס דק נקשר בין עיניה, וסניטה היתה מפרפרת וחדלה על שפתייה. וכבר היא קמה בחנועה רצופה ונמשכת ויוצאת מבעד לדלת שנכנסנו בה, והספר סגור על אצבעותיה. פתאום חשתי שהחדר היה ריק. שטארק הביט בה בפנים קפואים עד שנעלמה, עיניו ממוגנטות אליה. אחר כך התחיו פניו והוא הסתובב אליי, פורש ידיים כאילו מכוון אותי אל דלת אחרת, ואנחנו עוברים לחדר אחר שהיו בו ארגזים חתומים וארון עצום וממורט-דלתות, שהמרצפות שקעו תחתיו, ויוצאים למירפסת צדדית. המירפסת היתה ארוכה ונמשכה אל מעבר לפינה, שם שוב היתה הבוגנווילה הבערת כפריחתה. עורב עמד על אחד מענפיה, מהפך את ראשו לכאן ולכאן, מכה במקורו באשכול פרחים הנוזל נטיפים-נטיפים של אש. על מעקה האבן היו תריסי אזבסט ארוכים שצבעיהם נשחקו באבק, תלויים במסילה זיגוגית מקופלת. האור המשיך לנהור.

ריח סחרחר של פרדסים שקויי שמש ושרף נקרש ובזוין הסתנן מבעד לאנכי האזבסט. נספג בהם וניגר כמו זרמי-חול קטנים, גריירים. התריסים סגרו את המירפסת רק עד מחציתה ומעבר לגופיהם המהודקים זה לזה היה פתח מואר אל הפרדס המצופף והשדות הריקים ומעלה הגבעה הנבצקת בכבודות הצוהריים. בתוך הצל האפורי שמתחת לתריסים עמד אופנוע שחור ומגושם, כולו דחיסות מתכת קשויה, פרקים גולמיים וחיבורי כרמים וסלילים וגומי חם וקווי ניקל, מכפיל את עצמו בשכר-זכוכית מוכהים במיסגרת-

צילום: רונית הבר

חלון הנשענת אל הקיר. גלגלו הקידמי התעקם מעל מיגבה התומך בו כמו כף-יד ארוכת-בוהן, משהה את תנועתו כאילו הקפיא בו יסוד של מהירות בלתי מוסכרת. קדחתנות, קוצר רוח, חוסר סבלנות עד התפקעות, אפילו כוח. הידיות נכרכו ברצועות לבנות של סרט פלאסטי מידבק וחץ אדום השתלח על מיכל הדלק. שריטות עמוקות היו בצידו האחד של האופנוע, מתחת לצבע, בתוך המחכת עצמה, ומשעברתי לצידו השני הבחנתי שהן חוזרות גם שם. מיכסה המנוע היה מקומט, כאילו חבוט בכעס. שטארק עקב אחרי במכטו, מתכווץ להיכן שהתכוונתי, עיניו מצטמצמות באי-נוחות מסתירות חישובים של כדאיות והפסד ואחר רגע מתאדשות. היה כאן משהו פגום, לא באופנוע, בפניו, בעיניו. בהתאדשות הזאת. לא הבנתי מה.

"שום דבר. קצת פחות. אין מה לדאוג בגלל זה", נימה של משהו מאולץ חדרה אל בין דבריו והפכה אותם למזורים ומלאי בוסר.

"אולי".

"אני אומר לך, מאה אחוז".

הצמיגים נראו חדשים, וכן מושב העור הסינתטי המתארך לאחור כמו אוכף כפול. השריטות היו עמוקות ומקבילות, רומזות על התרחשות שאינה ניגלית. רחש עלים בא מן הפרדס שנהר של ניצוצות נגע בו והעביר בו שרשרת של סערות קטנות ובוהקות. עלים מתהפכים ברוח חמסנית של צוהריים. שורות שורות של עצי תפוז מגודלים ועבי גזע, אפלוליים אף בשמש הישירה, שהפרי נשאר זנוח בצמרותיהם, מבשיל ומצטמק ונושר ונרקב בעשב שהחל עולה מתוך חפירות האדמה.

"הייתי רוצה לשמוע את המנוע", אמרתי.

"אפשר כאן".

בתנועה כבדה לאחור הוא הרתיע את האופנוע מעל מלחצי המיגבה, מסיע אותו צעד ושניים עד שהגלגל הקידמי התישר, ועולה בתנועה לוחצת על מנוף קטן שהיה משתרכב כאילו מעוך מתחת לכף רגלו. המנוע השמיע סידרה של השתנקויות ודמם. הוא חזר ולחץ בכף רגלו על הדוושה כדי להתניעו, מתרומם בכעס בכל כובד משקלו, ושוב המנוע חורק וחורק עד שהותנע בביעבו ערשים מחרחר וקולני. הרעש ואידי הבנוין והשמן מוצפי החריפות נסחפו אל פנים הבית, מתפשטים כמו בועה קלה שברירית בתוך השקט המשועמם שבין קירותיו.

"אחי היה מטפל במנוע. אני לא נוגע בו", קולו הצריר, "עם טיפול זה נשמע אחרת. אצלו כל כלי-רכב היה שר סרנדות".

"בכל זאת..." לא לפנוע, בהיסוס, "תראה..."

"אתה יודע מה, נסדר משהו במחיר", כאילו מתרצה, מוותר מעט.

"בכמה?"

הוא שתק רגע ארוך ואחר נקב במחיר. לא הייתי מופתע מן הסכום או מן הדרך שנקב בו, בלחישה ובקפיצת שפתיים חדה קובעת משהו שאין אחריו עירעור או חזרה, או מכך שלא הייתי מופתע. כאילו צפיתי שהדברים יתגלגלו כך, כמעט בלתי-נמנעים. הסכום היה גבוה, אבל לא בהרבה. חסר לי, הכסף שיש לי לא יספיק. בעצם אני לא יכול. אבל הכמיהה כבר תפסה בי חזק, מתחפרת בנשמה, כל כך עמוק. לא. נמצא משהו אחר. ואם, אם לא נמצא? לא. אין. אני שונא את ההתלבטויות האלה, הסיבוכים האלה. והמבוכה הארוכה. על המבוכה אינני מדבר. לא. החלטתי וזהו. אני צריך ללכת. בכל זאת? בכל זאת. רגע. אם הגענו הנה. סבלנות. הוא הכיט בי סופג את מחשבותי בעיניו. שתק. הרוח באה ועטפה אותנו ונסוגה, ושוב באה ונסוגה. עבר רגע ארוך של שתיקה. האור השתנה.

"אתה יודע, אחי נהרג בחזית סורית מתחת למשאית הפוכה. משאית תחמושת. אולי שמעת על זה, כתבו אז בעיתונים. אמצע אוקטובר שבעים ושלוש, אפילו לא הגיע לסוף הדרך, כל כך בער לו. דוהר כל הלילה בחושך על הכבישים הארוכים עד אור ראשון... מה?" עיניו נעו מנקודה לנקודה, בלתי ממוקדות, כאילו מחפשות מילים. הוא לא הכיט אליי. נדמה היה לי שלא אליי הוא מדבר.

"לא אמרתי כלום".

"הלכתי ושאלתי, חיפשתי אנשים לפי רשימה, כשנגמרה הלחימה. מכל הסיפורים שלהם הבנתי את הסיפור השלם. אולי זה יעניין אותך. כאמצע הלילה הוא הסתלק מבית-החולים בחלוק של רופא עם התפרים בראש. מיהר ליחידה שלו, הסורים בכל רגע עולים עליהם. הגיע לבסיס היציאה ועלה על משאית

חימוש שיצאה ליחידה שלו. בדרך עוצרים אותם שני שוטרים צבאיים ומורידים אותם מהכביש על איזה עניין לא-ברור ומכניסים אותם לאיזה חדר, תשב תחכה תשב תחכה כמה שעות, צריך לברר מה ומי ולמה ומתי, והוא ככה על קוצים. ראו עליו שהמחשבות מתרוצצות לו בראש והדאגה אוכלת אותו. כל פעם שהוא קם ואומר שמחכים לו למעלה אומרים לו תשב תחכה, אז הוא תופס עצבים ומנסה לצאת והם מנסים לעצור אותו והוא זורק אותם אל הקיר, מהמם אותם ומסתלק. כזה פרא-אדם הוא היה. כשצריך ידע להכות. במגרש החניה הוא מצא את המשאית עם המפתחות בפנים והתחיל לדהור צפונה, נוהג כל הלילה עם דוושה לחוצה עד לרצפה והמשטרה הצבאית אחריו. ככה נסע כל הלילה, בתוך שיירות שזרמו למעלה ובקיצורי-דרך צדדיים בכל מיני ישובים, וכבר כשהוא קרוב מאוד ומתחיל לטפס כפיתולים המשאית יורדת מהכביש ומתהפכת במידרון כמה פעמים, המטען משתחרר בפנים ומוחץ אותו, ככה, בתנועה אחת וסופית", באצבעות סגורות לאגרוף נגע בעורפו, כאילו מתמתח משינה מיוגעת, "מכה אחת".

הינהנתי בראשי כמתוך השתתפות, ובתוכי היתה משתרגת ריגשה חמוצה כמו ענן דמי וכהה המצמיח פתילים קרועים של קצות סיוטים שאיני רוצה לחשוב עליהם, איני רוצה לחשוב על הצורך שלא לחשוב עליהם, חוזר תמיד ונכלא לתוכם בחלומות עקרביים. בשנה האחרונה, מאז אוקטובר המעכיר את המחשבות, אני חוזר שוב ושוב אל אותם חלומות אותן רתיעות. כולם חוזרים ומנסים שלא לזכור על כך, שלא לחשוב. מקטינים את הדברים, מבטלים את חשיבותם, מכחישים אותם ומקווים שהעבר ישתנה והוא לעולם אינו יכול להשתנות. אולי אנחנו משתנים. לא הירגשתי שאנחנו משתנים. לאחר כמה שנים, אורכי-זמן קטועים ומתחלפים במהירות כמו כפיסי עץ בתוך קצף גלים מתרחכים 'יקציף גל מתרחב לחשים אוהב מלטף חמים פעימות רכות עוטפות לא ידעתי מה זיכרון ומה שיכחה'. יכולתי להרגיש שכבר היינו שונים. הכל היה שונה, ולא לטובה. ימים רעים באו לנו. והזרימה החשוכה הזאת 'הזרימה החשוכה הזאת הילית העומק העומם קולות הריקנות הנמצאת' של אותה נסיעה לילית קודחת הנעה לקראת הבוקר ומסתיימת בו ובברזל מעוקם וזכוכית מנופצת וריח עשן ומנוחה אינסופית כבר היתה לחלק ממני, כבשר וכדם וזיכרון וכפחד הנורא מכול. באותה שעה ובשעות אחרות שכאו לאחריה יכולתי ממש לראות את הכביש הרץ מתחת לחרוטי האור ואת הריקנות השחורה שנהדפה לאחור בגושים חסרי צורה 'ריקנות חסרת צורה'. לחוש את הפעימות המהירות הרועמות בתוך הדם בתוך העורקים ומקרינות חום, לרעוד מעוצמות כבירות של תחושת הירדפות והתכוונות מגויידת ככל הכוחות, לשמוע את צווחת האוויר הנפרם ושוב נכלב כסחיפי ערפילים מתערכלים בעדינות, את צריחת השמחה המשוחררת ללא קץ ואת הקינה העצמית השרה את עצמה במחבוא המוח בתוך תא קטן ומחושמל בשולי מחשבותינו. 'שמעתי פעם את הקינה שלי, במסך של מים שאפף אותי בדממה חמה וחשוכה שאיזה דופק הרעיד אותה, חלקה ומנחמת וחסרת דרישות, שוקע שוקע מנמנם שקט תהיה מנוחה בעומק מים הגלים עוברים מעלי ופני הים הלייליים והכוכבים והחוף, אני טובע אני כבר לא נאבק שוקע ושוקע זמן מתארך חם גמיש מלטף. מישהו תופס אותי מסביב לחזה מושך לא רוצה טוב לי לישון לישון מנוחה קולות הים טובים אלי ומישהו מושך אני רוצה לשמוע את השיר שהיה בתוכי שיר קינה בתוכי איטי וקצוב בלי מילים מנגינה מכושפת מישהו מעלה אותי השיר איפה השיר מישהו נושם, מי נושם? אני נושם מונח על החול הרטוב מלא כאבים. אני נמצא. השיר אכז. ככיתי. השתעלתי. לילה אחד בקיץ נסענו לים וירדנו לתוך המים השחורים החמים. עוד לפני שנכנסתי למים והתחלתי לשחות ידעתי שמשוהו מתחיל לשיר בי סוד.

"לא ידעתי מה היה לי.

משוהו כי הוא כבר פחות

משהיה וכבר עובר."

"מכה אחת והוא גמור. אחר כך המלחמה נגמרת. כל הענין נסגר בדיווחים הרישמיים, המפקדים שלו מדברים על דאגתו לחברים ועל המחשבה העקשנית שהיתה לו לעצור את הסורים, שהוא חייב בעצמו. היה פרא-אדם אמיתי. שמעת כבר על כל העיניין הזה?", עדיין לא הביט אליי, פניו רכונים, משוהו נמתח ומתרפה מתחת לרקתו. קולו נעשה חסר גוונים.

"לא זוכר. היתה מלחמה ארוכה כל כך."

"כן. כן. המלחמה הזאת. עכשיו היא יושבת כאן בכית ושונאת אותי שאני עדיין לא מת, שהוא שוכב

באדמה ושאיני לא נותן לה לשכוח. הם התחננו ארבעה חודשים לפני המלחמה, ופתאום, ככה. הכול נגמר. אבל זה עיניין אחר. לא? אני לא יכול לתת שישכחו. תראה, אפילו לך אני מספר את הסיפור הזה. בוא, אני רוצה להראות לך משהו."

ריחות קיציים צפו ברוח מתפזרת, נמזגים לתוך משכים של קרירות שנשתמרה בין חדרי הבית, אופפת אותנו בלתי־נראית כשנכנסנו מן המרפסת ומפתיחותה החמה, הפרדסים והאור עומדים מייד מעבר לתחומה הצר כאילו ממתינים למשהו, אל החדר המסוגר. קול רעש רחוק, חורק וקצוב, בא מעבר לשדות הרחוקים שמאחורי הבתים בתחילת הדרך, במקום שם נהפכה האדמה ונתכסתה פיגומים ולוחות מעוצים וצבירי קירות ומערכלי ביטון וערימות חול וחצץ ובורות סיד. היה איזה קשר נעלם, שלא יכולתי להבינו, בין הרעש הגונח והקדחתי הזה לבין הרגשת אי־הנוחות שנתרכזה בתוכי כפקעת מסוכנת. נכנסנו לחדר מוארך שקירותיו ורצפתו מכוסים בספרים המונחים בערימות, מרופטים וישנים ואכולי עובש. כריכותיהם היו עדיין קשות וצפודות ומלאות ריח של נייר עבה וריחות דפוס ודבק קרני. ככל המקומות הפנויים מספרים היו מונחים חלקי מכונות מפורקים, כלי מלאכה מפוזרים וסביכם סבך של חוטים ועטיפות נייר, שקיות שקופות מלאות מסמרים וברגים, קופסאות צבע מדובקות מיכסים, כלי זכוכית ואבקות מוזרות, רתמות עור ובקבוקי תרופות לבהמות, שקיות זרעים קרועות שתוכנן מתפזר והולך. על שולחן כתיבה גדול הנשען אל הקיר, רגליו מגולפות כפות אריה, מגירותיו פתוחות למחצה וגדושות חפצים והוא מכוסה בשיכבה של אבק מקומח, היו ערימות של גזירי עיתונים עתיקים וניירות צהובים שמתוכן משתרבות פינות מוזרות אותיות כדי ישנה ומזווחת.

"הוא התחיל לחקור את תולדות המשפחה, מהימים הראשונים של העיר. הוציא מכל מקומות המחבוא והאיחסון את השאריות הישנות, את היומנים והכלים שאף אחד כבר לא צריך. רתמות של סוסים ופרדות. מי שמשתמש בהן היום. משאבה של באר שהשתמשו בה עוד בתחילת המאה. קופסאות טבק. הנה תראה," הוא הצביע על זוג אקדחים מצטלבים שהיו מחוברים לקיר בטבעות מתכת, "האקדחים המזופתים של האבא של הסבא שלי, שאף בדואי או ערבי לא פחד מהם. איזה גרמני מווילהלמה מכר לו אותם תמורת סוס. הם היו מפורסמים בכל הסביבה, האקדחים שמעולם לא פגעו בשום מטרה. אפילו לא פעם אחת. כששמרו על המושבה מהתנפלות והאבא של הסבא שלי היה מחזיק אותם כולם היו נזהרים מאוד שלא לעמוד בקו עין איתו, כדי שלא יחטפו כדור כתחת". התחיל מגחך לעצמו, מכה כף־יד סגורה בכף ידו האחרת, שנותרה פתוחה, מעוקלת אצבעות. משהו מוזר אפף את פניו, את שפתיו המחייכות חיירות. "ידעת שהמשפחה שלנו היא מהראשונות במקום הזה? לא להאמין, אולי מאה שנים. ותראה מה יוצא לנו מזה. הבתים מתפוררים, הפרדסים נעקרים במעשה של יאוש ובמקומם מופיעים שיכונים מלאים קדחת של רצונות מטורפים גלוחיים, בורסה, חיווך, כסף שחור. מחזורי כספים במקום מחזורי זרעים. הוותיקים מתים כמו כולם והבנים שלהם יורדים מהפסים. ככה זה". הוא חדל לדבר.

מעבר לשלכי התריסים הסגורים למחצה היה האור שבחוץ משיי ומלובן. שעון נסתר סימן כנקישות כבדות ואטומות מחצית שעה כלשהי. איני יודע מה היתה השעה, הזמן כאילו נמשך ונמשך מלא מילים וקולות שרק מחציתם באמת נאמרה ומחציתם האחרת היא הדים לדברים אחרים. מילים הסובבות את עצמן באיטיות כואבת של תמורות נסתרות. זמן רב אחר כך היה לרגעים מתארכים אלה סימן ככל הזמנים האחרים, ולא ידעתי ועדיין איני יודע מדוע היה זה כך.

"חסלח לי לרגע, אני צריך לסדר משהו. תחשוב על המחיר. אל תמהר."

סובב במהירות את פניו ויצא מבעד לדלת כשהוא מתחכך במשקוף, כאילו מתמוטט לפניו, שב לשיווי משקלו כנגיעה קלה של יד מושטת אל הקיר. הדלת נשארה פתוחה. רעש גרירה ונפילה של משהו ברחש חנוק ומתפזר, כאילו חפצים קטנים ורכים מתגלגלים על הרצפה. כמה מילים בלתי־מוכנות נאמרות שוב ושוב כנשימה קצרה, ושוב חוזרות כרצף של מיצלולים קטועים חסרי משמעות, עצורים, מאופקים למחצה, אסופים בטקס מאגי של חוסר אונים הנעטף אדישות. שוב היה רגע מתמשך של חרישיות מלאה מתחים. שיכבה עבה של אבק נחה על החפצים הפזורים בחדר, על הספרים, על מיטת השולחן המגובב ניירות וכריכות־יומנים מעוכות. קור כסוף ורק היה מסתחרר באחת הפינות שהאור מבחוץ נגע בה, מבהיק ופועם חיים זעירים וסבלניים. ריח של מקום סגור, רטיבות שנתייבשה בכתמים כמעט בלתי־נראים, הזנחה של ימים רבים. קור הכסף כבר נעלם, מתעמם וחדל להתקיים, נולד ומת ברגע מלא השתהות פלאית על

סיפם של דברים. אור השמש נע באיטיות לרוחב הקיר וטיפטף עכשיו לתוך שורה של צינצנות מלאות נוזלים שצבעיהם נעשו פתאום חמים ושקופים. תנועת-אור איטית כל כך, כמעט בלתי מוחשת. תנועת-זמן מדודה שאין בה השתמרות, אין ממנה שיבה כלשהי.

בין משקופי הדלת היתה דלת פתוחה של חדר אחר. הקירות היו מסויידים בצבע אפרסק, נוגעים זה בזה כפינה קהה, ששידה נמוכה וגוצית עמדה בה ברגיעה כבדה ומעליה תלויה מראה במיסגרת של נחושת משחירה. ומלבד זאת היתה הקיר הריק והמוצל שמעבר לו באה רוח קלה וחמימה המרטיטה על וילונות מחוררים על מרצפות חשופות וחלקות כקרום מים. שלולית חלבית שקטה. היתה תחושה של חמימות שליווה, שהות עצלנית. נקישות חרישיות של שערן בלתי-נראה. עצמתי את עיניי מנסה לדמיין כיצד נראית תנועת המטוטלת של השערן הסמוי בין הצל והאור. כשפקחתי אותן היא כבר היתה שם, מעבר לדלתו של החדר האחר, דמותה הארוכה בחלוק רחצה, יחפות רגליה, שיערה השחור הנפזר על גבה. פניה היו מוסכים לאחור, מוסתרים, מכוונים אל משהו המתרחש בתוך החדר. קול בלתי-ברור היה מלווה אותה, נפסק ומתחדש וממשיך בהפצרה בלתי-מוכנת. כתפיה היו מעוגלות בכד הרך. נשימותיה רדודות. אחר רגע הסבה את פניה אל הקיר, והם היו קשים ויבשים כקליפה משוייפת חולות, מלאים סרבנות. המראה שיקפה חלק מפניה, עיניים עצומות ומצח שכמעט נוגע בפני הזכוכית. עמדה כך, רכונה אל השידה כאילו מפנימה כאב מר. צל נע על הרצפה ושטארק עבר את המרחק ביניהם, עומד מאחורי גבה, ידיו מונחות על כתפיה, קופאות. קולו נעשה לחישה ואחר פסק. עמד ושתק וידיו מושטות אליה ונוגעות בה. נראה היה כאילו היא ממשיכה להקשיב לקולו, להקשיב דרוכה לנגיעת אצבעותיו. צל וילונות מחוררים היה סביבם. ידיו החלו לנוע באיטיות על כתפיה, מגששות על בד החלוק הנקמט, חופנות את צווארה נוגעות לא נוגעות בלגימות זהירות ומהססות של תחושה. ידיה דחקו את ידיו באגרופים קפוצים, עיניה נפקחות ומביטות לתוך המראה, לתוך השתקפותם בתוכה. עיניו הביטו בהשתקפות עיניה, וכך עמדו רגע ארוך מאוד ללא תנועה, ללא קול. ידיה היו רוטטות ממאמץ מנסות להסיר את כפות ידיו מצווארה, מכתפיה, ואחר נסתמן בהן ויתור וגופה ופניה היו מתרפים והולכים. כפות ידיה נשאר על כפות ידיו והוא ממשיך ללטף את גבה, כפות ידיו מחליקות על זרועותיה המקופלות. מבטיהם היו שקועים זה בזה בהשתקפיות עיניהם, פנים מעבר לפנים כמראה.

משהו ניתק בי והתמוסס לאיטו משהו התאחר, נצפן מבוכות קטנות. יצאתי אל המרפסת, נזהר שלא לעורר רעש. האופנוע היה יצוק שם בסורג של אור וצל, חלקיו הממורטים נעכרים בשיכבה שמוננית וחסרת ברק. כיהות קווית נרקעת בקימורי המתכת, מתעיינת סביב ראשי הכרעים ונקודות הריחוף. לובן השמיים ממשיך לשטח את המרחקים, את השדות האפורים בצלע הגבעה המשתפלת נחצית בעיקול דרך כורכר חיזורת כמו גיר. משאית טעונה פסולת בניין יורדת בה בפקעת של אבק סמך וקולות-חריקה מיוסרים. שורות העצים היו כמו גבנונים קטנים וצפופי ירוקת מעבר לרצועת אדמה בלתי-מעובדת וקירות ממוטטים של מחסן גדול שגגו קרס פנימה. שלד הגג היה עדיין שלם, קורותיו ממוסמרות לתבנית מעוקמת, ורצפת הבטון היתה מכוסה שכרי רעפים מושחרים בטחב. שורה של יונים צבעוניות נחה מנומנמת על אחד המרישים הגבוהים. אורנים נטועים מסביב לבסיס הלבנים, מחורצי גזעים, צמרותיהם נוצתיות ופרועות. אצטרובלים מפוזרים על מישטח-מחטים חום. עמודי-עץ אפורים סימנו קו של גדר שהיתה פעם בין הביניינים לפרדס, ומתילי המתכת שהיוו אותה נותרו אניצים חלודים ומפותלים וכמה סבכים של מתכת. גולמי חביות אכולות גשמים במירקם פרוע של צוהב סכיונים והיפוכי סיבים סתורים של קוצים ירוקים המתקשחים והולכים בחום הכובש אותם לתוך ארמת החמרה הסמיכה. האור העוטף את הכול בקשיות אינסופית מתנגנת כהברה עקשנית ובלתי-נתפסת של חדגוניות ורוחב שמיים רוטטים בהירות. האור עוטף את הכול, קשה וחד ומקטן צללים, והאדמה והעצים והעשב-והיריסות המיכנים הזנוחים נעשים גרומים יותר משהיו לפני זמן מה, פגומים משהיו בזמן עבר המתרחק רחפני וחסר ממשות ונמזג לאגדה מלאת צבעים, סיפור כמעט מחוק משיכחה שבין הזמנים. ריח בשלות נמקה מתרסס ברכיבות הצמיחה הנגדשת ועולה סביב הדברים, שטח מתוך הפרדס הנקוד ככתמי פרי משויירים המתחילים להתייבש על הענפים ונרקים בין קני העשב המתחממים באור. בשלות תפוחת ריחות ומתפוררת למהלכי רוח תועים, נחה על האדמה האדישה והלבנים הנשמטות והצימחיה הפראית ומלאת החיות הנעה ותוססת תחתם. ברגעים שבין החלום והיקיצה המסוייטת נמצאת מחשבה על דברים שעבר זמנם, על נטישה ללא

מחשבה מיוחדת, ללא כאב וללא רוע, על נפילה הדרגתית וכמעט סמויה שאינה טורדת מנוחה מיום ליום. תחושות סתורות. אתה חושב על רחבות בלתי מתוחמת של ארץ קשה ויבשה ומלאה הזיות ושמיים גבוהים ואור, פתיחות של שטח מלא תהליכי צמיחה מתפרסים ומים טמונים ומיכנים הנשטחים והולכים משנה לשנה. אחר כך אתה חושב על סגירות של דברים קטנים וצפופים, מרוב פרטים וסתמיים, נוגעים זה בזה ומשתלבים בתכליתיותם עד שאף אלה נעשות חסרות חשיבות. לפעמים אני מוצא את עצמי חושב על דברים כאלה ומתמלא עייפות גדולה כל כך שהיא צורכת אותי מבפנים. ישבתי על מעקה האבן החלק, נשען אל סורג ברזל נמוך ומצופף בפיתוחי עלים שתוויהם ניטשטשו ונעשו רדודים כאילו מצויירים בקו אפור ודק של אבק קרוש. חום הצוהריים נע אל הבית במשבים זחלניים, נארג לתוך רדימות שחילחלה פנימה נוגעת במחשבות מתקוות. נדמה היה שזמן רב מאוד עבר בהמתנה.

שטארק שב פתאום ויצא אל המרפסת, מחזיק כידיו שתי כוסות זכוכית גבוהות מפוספסות כפור ומלאות כריסוקי לימון שנתנו לנוזל מראה חלבי וסמיך במקצת. הושיט כוס אחת לעברי, מהנהן בראשו כאילו אומר משהו מתוך שתיקה הפורטת בשולי סגירותן של מחשבות אחרות, עיניו מכונסות לתוכן כבויות כמו אפר. התיישב באלכסון על שולחן צר וגבוה שעמד שם, שותה באיטיות ופיקת-גרונו נבלעת ועולה בתנועה קצובה. אצבעותיו שלוחות ומכסות על שולי צילום שהיה תפוס מתחת ללוח-הזכוכית המונח על השולחן, שורש כף-ידיו האחרת ליד ברכו נהדק בכוח אל השוליים ומלבין. שתיתי מתוך הכוס בלגימות קצרות, מנסה לשמור על תחושת הקור המתפוגגת, מתכווץ באופנוע ובצל שהתייצב תחתיו. לא ידעתי מה לומר. משהו חסר ודאות סיכסך בי מחשבות, וההחלטה היתה מתאחדת ושוב ניגפת מבוכה ומשנה פנים ומתפוררת ולא ידעתי מה לומר.

"המחיר גבוה בשבילי", אמרתי בקול נמוך, "מצטער".

"מה?", הביט בי בעירנות פתאים.

"חיפשי משהו פחות יקר".

"אני מבין".

"אחרת הייתי קונה".

"כן".

קמתי והנחתי את הכוס הריקה על מעקה המרפסת. הזכוכית השמיעה הצטלצלות קטנה ורוטטת לרגע. שיכבה דקה של אבק נסחפה על פני האבן. פיסת צלופן נתפסה על אחד מסורגי הברזל, מפרפרת רישרושים זעירים, וכבר נסתחררה כמשב רוח וגלשה כרחיפות מתמשכות לתוך שיח-שושנים פקוע כפריחה מטורפת. הרגשה חריפה ובלתי-נעימה היתה כלואה בתוך המחשבות החולפות בי, הרגשה של הסגת-גבול מסויימת, מקננית ותפלה עד יסודה. אולי ככל זאת. אם הוא יוריד את המחיר. שיוריד את המחיר. אני רוצה. געגועים למה שעוד לא היה. ובכל זאת. אני רוצה. בכל זאת. לא. לא. לא. הרוח בפנים, המהירות הדוהרת האופנוע הרץ מנוע רוטן גלגלים מרוצת המתכת תחושת הפעולה ההתהוות השינוי. לא. לא. אז פעם אחרת, והכסף, לא מספיק. לוותר. בכל זאת. אני צריך ללכת. רגע. חיכיתי ששטארק יאמר משהו, שהרגע יישבר, שמשוהו יוכרע, שיהיה מה שיהיה.

"אני צריך ללכת", אמרתי.

"כן".

"מחכים לי".

"כן".

הוא המשיך להישען על השולחן בגופו, בכפות רגליים צלובות, ידיו שעונות במשולב על חזהו ואצבע אחת זקופה לפני שפתיו. נראה היה כשוקע במחשבה הדורשת התעמקות, מצחו מקומט בקווים מודגשים, כאילו רצה לומר משהו ואינו יודע כאילו מילים לגבש אותו, לתת לו מיבנה של קולות חולפים. הימתנתי שידבר והוא שתק, אצבעו על שפתיו מרמזת מילים שתוקות. אור שמש שהחל לנבוע מתוך צמרות האורנים משנה את תווי פניו. פניתי לצאת. כשעברתי לידו נדמה היה שלא חש בכך, עיניו מצומצמות ובהרות אור משוטטות עליהן. כשהייתי בתוך החדר, הצל שכפנים היה עמום וצינה עלתה מתוך המרצפות והקירות העבים, קרא לי בקול נמוך לשוב.

"חכה רגע", עמד בפתח וסימן לי בכף-ידו, "אל תמהר כל-כך".

"מחכים לי".

"תראה, אולי נוכל לסדר משהו בקשר לאופנוע, בכל זאת. אם אתה כאמת מעוניין".
"תלוי".

"אני אגיד לך מה. קח כמה ימים למחשבה, ואם עדיין תהיה מעוניין אז תודיע לי. אל תחליט עכשיו. תחשוב על זה כמה ימים ותודיע לי".

"עדיין יהיה חסר לי סכום רציני, אני לא חושב..." הנחתי למילים לרחף בלתי גמורות, מגששות אחר מה שהיה טמון בדבריו. וכבר נופף לעומתי את אצבעו וחיוך הרחיב את הקמטים משני צידי פיו.
"יהיה בסדר. אתה מוכן להשקיע שלושה-ארבעה ימים של עבודה, לא? תעזור לי קצת לשפץ מסביב, לא משהו רציני. זה בדיוק ישרים לך את הסכום."
"אני לא חושב..."

"גמרת כבר את הלימודים, לא? קם וניגש אל המעקה, תופס את הסורג בכפות ידיו, גבו מוסב אליי. נשם את ריח המתיקות שהיה באוויר, מעורב בריח עשן רחוק על רקע כוחל-הגבעות שהיבהב בקו האופק מעוטף עננות לבנות דקות כאיד. זמזום של חרק חולף מסונוור מול השמש, מסחרר נגוהות פלומתיים. עורב שחור קטיפתי נשמט מחוטי-החשמל בין העצים.
"כמעט". שתיקה.

"טוב, כמו שאמרתי, קח כמה ימים למחשבה ותודיע לי".
"בכנות?"

"לא, כאן". הסתובב והחל להסיט את לוחי-התריס האנכיים לאורך המעקה, מסיע מלבני-צל מחוררים על הקיר. "אני עסוק כאן בשבוע הקרוב. צריך להשגיח על דברים. תבוא ככה לפנות ערב".
"טוב, אני צריך ללכת".

"כן", מהנהן בראשו, עיניו אטומות, "בוא איתי".

בחדרים היתה צינה שטוחה ומתפוגגת, שארית אחרונה של בוקר. אור הצוהריים מסתנן מבעד לתריסים בסלילונים זהובים של פתיחי אבק. בכל מקום שנחה קרן-אור צרה היו הצבעים ניצתים פתאום בסגנונות חתוכה. רהיטים כבדים. צילומים מצהיבים ממסוגרים בכסף מתקלף. שטיחים עשירי מירקם ובלויים באיפוק שכולו הדרת-כבוד מתרוששת. קירות מסויידיים בגווני-כיניים שקטים, נגועים ברשת כמעט סמויה של סדקים. הד רחשים היה משתהה ביניהם. ליד דלת-הכניסה היו רישומי קולות חרישיים מן הבית כולו, הם עצמם כמעט שאינם נשמעים, משהו חלול ומהדהד מעט-מעט, אולי משב אוויר בין חדרים סגורים. אולי צינה הנפתחת לקיץ, שוקעים שם כמו באגן עמוק של קרקעית ים. הוא עצר והניח לי לעבור.
"יש לי כמה עניינים לסדר. תוכל לרדת לבד למושבה?", מן המטבח שהיה מימין נשמט עליו אור, משקיע את צידם האחר של פניו בצל רך. זמן רב כל כך לא שמעתי משהו אומר לרדת למושבה, שבר מילים שלוקח לך רגע לקשור בו משהו שיהיה פיתרון וקריאה בשם וזיכרון של שינויי הזמן והמקום וכל מה שמחבר בין האנשים ומפריד ביניהם. משהו זקן המתבלה תחילה מרוב שימוש ואחר כך מאבד את שייכותו, כמו דפוס לשוני של ימים נמחקים, של עתיקות שולית וכמעט בדויה הנשארת משום-מה ונעשית מגוחכת במקצת. לרגע הזמן שב לאחור, העיר אינה קיימת, גושי ביניינים מתכסים בשדות-בור ופרדסים ואקליפטוסים, כפרי פורעים מסביב וקדחת, בתי-אחוזה גדולים ושומרים רכובים ופעימת משאבות, מטעי שקדים וצריפים ורחובות חוליים. המציאות חוזרת להיות החלום. החלום חוזר להיות אפשרות ותקווה. רגע שתמיד חולף.

"באוטובוס".

"הוא עוצר ליד תחנת-הדלק. קודם עברנו שם".

"כן, ראיתי".

"אז בסדר".

הינהן בראשו, כאילו מסלק משהו מתוך מחשבותיו. הינהן שוב. הסתובב ונכנס למטבח, חוצה את ריצפת-הלבנים הכתומה בצעדים מהירים ויוצא אל החצר מבעד לדלת צדדית, יורד ככמה מדרגות. ראשו היה שוקע בתוך הדלת המרוששת עד שנעלם. צרימת מתכת דקה שבאה מתוך ציירים חלודים מיושן נמשכה רגע ארוך. ניגשתי אל דלת-הכניסה ופתחתי אותה. הדלת היתה כבדה וכהה, משובצת פסיפסי-עץ חומים

כהירים ובריח-ברזל מסורבל ושחור תלוי עליה.

החוץ היה כולו צוהריים ואור שופע, רוח חמה רצה לאורך הכביש ומתהפכת בין הגדרות. שכבות נזוליות של שקיפות רתחו על האספלט. ריח של אספלט חם. המגרש הריק מעבר לכביש, המכוסה להבי עשב וחלמיות וקנים של שיבולת-שועל זיפית, היה כולו גלים סוערים של פישתן ברוח; טור עננים נוצתיים הנוסע בשוליה של השמש השליך בו חלקות צל חומות. הלובן והצל התחלפו במהירות, בתנועה אינסופית. גג הבית תיחם צל לתוך החצר, עם גמלוני שידרת הרעפים ודוד השמש והמעקה המנוקב ריבועים של חלק הגג השטוח ועליו סורג הקורות השזור בגפן מצומקת מיובש, שהסתמנו כתשליל רזה מעוות על האדמה החיוורת. בצילו הענק של עץ-האלון השולט בהתפצלות ענפיו ובהתארכותם בחצר כולה, ליד הפיאט הקטנה שחנתה שם, עמדה היא. שעה היה אסוף לאחור וקשור כפתיל מחורז, נופל בזרם שחור עד לאמצע גב המיקטורן הלבן. נעלי-עקב גבוהות, רצועות על קרסוליה. תא המטען היה פתוח והיא הניחה בו חבילת-כגדים דחוסה קשורה בצילובי חבל. חליפה, חולצות, סרבל-עבודה לכן מכביסה, שני זוגות של נעלי-גבר חומות. פריטים נוספים. סגרה את מיכסה תא-המטען בחבטה, צודרית פניה מגלה מתיחות קשה. התיישבה לפני ההגה, תופסת בו בחוזקה, מצחה נשען על כפות ידיה. הימשכתי ללכת. עורב מנופח-נוצות, כנפיו מושטות לצדדים, היה מקרטע על תלולית-עפר מוארת ליד הירידה אל החצר, המתגממת בגבשושיות כורכר, דוחק במקורו כדור נייר מוכסף מתוך קופסת-סיגריות ריקה. בכמה צעדים התקרבת אליו וכשעבר עליו צילי דילג לאחור בעין מבריקה ופרח בצריחה גסה לתוך הגובה. הפיאט מתקרבת בהימהום מנוע, מיטלטלת על האדמה המתעגלת בערוצים סלעיים שטוחים ועולה אל הכביש, עוצרת ברתיעה חדה בין עמודי השער. רעידת חלקי-מתכת, נקצבת, דמומה. ישבה רגע והביטה בי מתוך מיסגרת החלון, אצבעותיה מתופפות על ההגה ועיניה פקוחות ורציניות. פתיחים מוזהבים ואישון כחול כהה. פניה היו נקיים מאיפור. היה משהו יפה ושלם בפניה, בנקיות של המצח החלק, בקו הלבן המתעדן לצד שפתיה. חולצת משי כחולה, כפתורי-פנייה זעירים לאורך הצוואר.

"גמרתם כבר?," הביטה בי, אצבעותיה ממשיכות לנוע בעצבנות על ההגה.

"בערך."

"מה," פיה נקמט. קצה חיוך. לא חיוך.

"לא לגמרי. נראה."

"כן," הביטה לפנים אל הכביש, "כן."

על מושב המכונית היה צרור-ספרים קטן, מונח בערימה מתפזרת. רגע של שקט. הרוח מאושת כחישוקי המטפס שליפפו את הגדר ואת עמודי השער. פריחות ורודות מניצות בתוך הסבך האפור והמפותל, גיצים צבעוניים מתלקחים באור רועדים ברוח. אחד הספרים היה מונח בגבו למעלה ותמונתה מודפסת עליו, בשיער פזור ומבט מצועף. שמעתי שדיברו על שיריה, על הכאב והפשטות ודייקנות המילים. קוראים את שיריה בתוכניות ראדיו. קראתי כמה מהם במוספים הספרותיים. משהו על אור לטוש ואבנים יקרות כחשכה מדומדמת וגבישים של קרח. משהו חשוף כמו אש ברוח. שירים מתוחים מאיפוק ומצומצמי שורות, המהפכים וחוזרים ומהפכים את קו הברק המוסתר בתוכם כערוץ בווער קפוא מסמן תהום מסמן פחד.

"מצטערת, הייתי מסיעה אותך אבל אני לא חוזרת למרכז."

"זה בסדר."

"את הסיפור המופלא על יהודה שטארק הוא כבר סיפר?"

"מה?"

"על אחריו."

הינהנתי בראשי.

"משאית הפוכה בדרך לחזית," אמרה.

היה משהו מוזר בקולה, לא הבנתי מה. הביטה בי כאילו חיכתה למשהו שהייתי צריך לומר. שתקתי. סובכה מעט את פניה והביטה אל הכביש. אור שמש נשבר בשמשת המכונית, מצייר קשת רבגונית על לוח השעונים, זרורים קטנים של צבע מרוסק. ביניהם איווש קול תיקוחק נסתר. נקיפה זעירה המודדת זמן כלשהו, רגעים רגעים עוברים.

צילום: אנדרו ג'וליאן

"ארגזי תחמושת, כן. כזה כישוף במילים", אמרה, מביטה אל הכביש.
לא ענית.
"תבוא שוב?"
"כן".
"טוב".

הסירה ידה מן ההגה והחליפה מהלך, מנוע המכונית מגביר את רעשו וריח בנזין חריף ניחק וממלא את החלל סביב. המכונית החלה לנוע, מצטודדת במקצת ועולה אל הכביש. גלגליה סימנו שני פסים מרושחים בחול שנאסף בשולי האספלט. ריח הבנזין השתהה.

הפיאט התרחקה לאורך הכביש, נבלעת ברוחב המראות מוצפי האור, בין החלקות הריקות והביניינים הנמוכים שהחלו במרחק מסוים. לפני הצומת האטה, עוברת מחתת לגג הבטון העגול של תחנת הדלק, ואחר חצתה בטלטה כפולה את פסי הרכבת שחתכו באספלט ופנתה לכביש הכיף-עירוני. תנועת-מכוניות דלילה הקיפה את הקצב האיטי של הפיאט, הממשיכה לנוע במהירות איטית כמו נמזגת בשטיחוח הבהירה של השמיים והאדמה, נעלמת ושוב מופיעה מאחורי שורת האקליפטוסים הגבוהים המרחפת כחום הצהריים מצידה האחד של הדרך. אחר כך היתה הפיאט יחידה על משיכת האספלט הרוחחת ומשועלמה התרוקן הכביש.

אחר כך היחה שענה של לפנות ערב. השתהות מפויסת מלאה שטפים ממושכים של רכות שקטה ממלמלת רגיעות. הכול היה פשוט יותר. תחושה של עולם שלם בחוך הזמן, מוצף אור רך וזהוב, מלא נימים פועמים של זוהר פנימי שופע כנהר אחרון. זהב סגור. השמיים היו גבוהים ורחבים ללא שיעור, מחוירים בגוונים ובני גוונים של רודד ההולך ומסמיק לצד מערב, נקשר בצמרירים שקופים של לוכן נדיר, כערוצי נחושת ממורטים ובהירים מאוד, ברכסים נפחכים של תכלת וציפורן. האדמה מחכסה צללים מתארכים ואפלוליות ראשונית נובטת בה ושולחת נגיעות נגיעות של ויתור והבטחה. צל הר על צלילות מים. ריחוח רוויים מתיקות גדולה של פריחות פראיות, זימזום דבורים עמוס יגיעה, חדגוני, נעים. הדים חסרי מוכן היו רפים במרחק. קצות העשב מרשרשים באיטיות רוטטים ברוח קרירה שנעה זורמת גוועת על השדות הנשטחים. דבלולי הקוצים היו כהים ובהירים, כמו כפולי פנים ברגעים חדורים שלווח מוזרה ודוממת. יונק'דבש שגופו זהרורים ירוקים כחולים מוכספים היה מרחף בפירפור כנפיים מסביב לגביעי

הפריחים הוורודים שהתלקחו בתוך הסבך המטפס על אבני הגדר ונאחו בעמודי השער. במשך הימים שעברו, כמה ימים שבהם משהו היה מדובב בתוכי כמיהות חסרות שם ומושך אותי לשוב ולמצוא את מה שלא נמצא ולא נאמר ועדיין לא יהיה, החל שיח כהה לפרוח במלוא כוחו לצד הגדר, מוציא מתוך הסבך שחנק אותו פרחים אדומים גדולים שלשונות ארוכות היו משתלשלות מתוך מעטפותיהם, לשונות זיפיות ארגמניות כאש. עברתי בין עמודי השער והבית היה גמלוני וכבד בתוך החצר, המקיפה אותו כמו אגם ממתין האורב לתחילת ההתפוררות שתבוא כדי שאפשר יהיה לכסות על כאביו וחלומו הסתומים באבניו ובזמן שנאסף עליהם ובמילים שנשארו עימו. הגג הרחב והמתלכסן כמו הכביד עליו ודחק אותו לתוך האדמה. צמרת האלון העצומה והאפלה זרקה צל סמיך על הקרקע תחתיה ועל חזית הבית, מסתירה אותם מדמדומי הערביים ברחמים קשים. הקירות נעשו כהים ומטושטשי פרטים מתקוקוויים כשריטות מעטות של שאריות אור ובכתמים מנומרים של נוגה צהוב מסתנן, ופתאום חוצים את קו הצל ומתבהרים כצבע חם וחלק. הכול היה פשוט יותר, שקט ומוצף ניצוצות מאדומים של ראשית שקיעה, הנאספים כמו עטיפות שקופות מסביב לצללים הנוודים משיח לשיח, מגבעול לגבעול, מאבן לאבן. נגיעות קלות של רוח עברו בין העלים. הבית היה מלא שתיקות ומסוגר, מבודד בין השדות הריקים השטוחים סביבו שקויים באור עינברי.

ב.

עליתי במדרגות-הבטון הצרות ומשכתי בחוט המצילה שהיה משתלשל לצד הדלת. קולו האטום של הפעמון שנרעד בפנים היה הד של ימים אחרים, ימים של מצילות-פעמון מצוחצחות וכירכרות רחומות לסוסים ומשרחים ערביים יחפי רגליים. הימתנתי רגע ארוך ואיש לא ענה. עכשיו ראיתי כפתור של פעמון חשמלי בצידה השני של הדלת, וצילצלתי שוב. הדלת נשארה סגורה. חזרתי וירדתי, ממשש בכף-ידי את גושי הכורכר המרוככים לצד המדרגות. מעבר לפינת הבית היחה החצר נפתחת אל השמיים, מלאה בשיחים מסוכסכים ולהבי עשב ושברי חפצים בלתי-ברורים. הכול היה מוזנח ושוקע באבק. ערוצי צמיגים רמוסים הוליכו אל מאחורי הבית, מקיפים את חצאי הקירות המסויידים בלבן מסביב לבוגנווילה. נדמה שרק אותה פינה סביב מפל תיפרחות הבוגנווילה, עם חלקת הדשא שידעתי שהיא נסתרת בין חצאי הקירות, היחה מטופלת בשקדנות עיקשת. מעל להריסות המחסן נעו האורנים בסערה של ירוק חי ומשולהב. פתאום נפלה בי הרגשה של ריקנות. הפרדס כבר לא היה שם, מעבר לאדמת החול המשתפלת כמו לתוך ערוץ יבש. נשאר מיטטח ממוטט של גזעים וסמרטוטי עלים שהיו מוטלים על תלמים של אדמת חמרה חפורה וקרעי שורשים המלבינים באור המקבל אותם כפי שהם, מדולדלים ונגוסים בנשיכות-מתכת רצחניות מכוסים פקעיות עפר לחות ומלאות עליבות. גזעי העצים נתלשו מתוך האדמה ונשברו לכפיסים ארוכים ולבנים, מושכים רצועות שסועות של קליפה, סיבים מנופצים ומסוככים של צמרות רמוסות. ריח מרירות לחה כיסה על המתקתקות הנמקה של שאריות הפרי. האדמה מסביב לערימת העצים, שנדחפה למרכז השטח שהיה פעם פרדס, היחה עכשיו ערומה ובשרית ומהופכת. ממתנינה למשהו. העצים מתחילים להצטמק מיובש, להיעשות קשיחים ויבשים כמו נעורת, ממתנינים לאש שתאכל אותם בשלמות. על הגבעה ריצד עכשיו אופק כחול עד קסם. טרקטור-זחלם עמד בתחילת דרך הכורכר המתפתלת בצלע הגבעה, במקום שהדרך המכורסמת מתחברת אל הפרדס, כף-פלדה צהובה תקועה בשיניה בתוך צילו. לפניו עמדה משאית ענקית ושני אנשים כבגדי-עבודה ירוקים, כובתיים חסרי פנים כמרחק, משכו שיפועי מתכת מעליה, מכוונים אותם אל זחילי הטרקטור. אדם שלישי עמד בגבו אליהם, ידיו בכיסי מיכנסיו, מתבונן ללא תנועה אל שרידי הפרדס, קרן-אור אדומה עוברת עליו כמו פורצת מתוך החמרה. ריח של עשן רחוק הסתלסל בתוך השקט והיחה מנוחה מתארכת, כמו לאחר סיום הדברים, כמו זמן הנעשה עבר והוא כבר עבר וכבר הוא זיכרון. וגם שיכחה תבוא ותיגע בו והיא עצמה תחדל מלהתקיים.

פניתי ללכת, חזרו אל קידמת הבית לאורך המישטח המרוצף שבבסיס הקיר, סדקיו מצמיחים קווצות-עשב אפלוליות. הפיאט הלכנה התקרבה לאורך הכביש ופנתה אל החצר, יורדת לתוך התעלה הסתומה בחול ונוסעת על שביל הכורכר המוליך עד לבית. היא עצרה באמצע החצר, בשולי צילה של הצמרת המשתפלת אל המדרגות, ויצאה מן המכונית. שיערה היה פזור על כתפיה, מכחיל כפלדה על רקע החולצה הלכנה שלכשה, מקופלת שרוולים ואוספת כתמים של אדמומית בקמטיה. ידיה שזופות. שפתיה מצויירות כסגול עדין ושקוף. תנועות איטיות וסבלניות, בהסחת מחשבה, כמתוך חלום מהורהר. הביטה כי וסובכה

פניה אל הבית ושוב הכיטה כי.

"אתה מחכה הרבה זמן?"

חיכה, אספה מעל מושב־המכונית תיק־עור חום וכמה ספרים שאותם הכניסה לתוכו, ועליו הניחה כיכר לחם ועיתון מקופל וקופסה מסורגת כפלסטיק ירוק מלאה בתותי־שדה מכוסים בצלופן. סגרה את דלת המכונית ופנתה אל המדרגות. נדמה היה שהכול ממוקד בה, מתמלא כולו בנוכחותה. ריבוי־התחושות שהיה נוהר לתוכי ללא הפסק, מייגע ונדחה, נעשה עכשיו בלתי־חשוב, מוחצן מן המחשבה.

"כרגע באתי".

"יפה", הינהנה כראשה כמרץ מחוייך, "טוב מאוד".

היא עלתה במדרגות ופתחה את הדלת בשני מפתחות ובמשיכה של ידיה תפוחית נוקשת. נכנסו פנימה. הכית היה חשוך ורק שביבים אדומים הסתננו מבעד לשלבי התריסים הסגורים ונחו על המרצפות ובתוך הארונות המזוגגים חשיכה. הניחה את הדברים שבידיה על שידה נמוכה, דמותה מטושטשת בתוך הצללים הסמיכים, והחלה לפתוח את התריסים. רוח מתונה חלפה על החלונות והמרחק הנפתח היה עדין מואר וזהוב. היתה קרירות נעימה, שוב הקיץ משנה פניו ונסוג ואביביות חדשה ופתאומית מעופפת באוויר, שגעונית ופורחת באלפי נימים של רכות, מונה את הרגעים האקצרים עד שישוכו החמסינים.

"באתי בקשר לאופנוע".

"אני יודעת", התחילה לפתוח את התריסים כסאלון, והסיטה את הדלת הנפתחת אל דלתות הזוכית

בחדר השני, ומעבר להן הדשא היה נחלק בין האור וצל חצאי־הקירות.

"כמו שסיכמנו", לא ידעתי מה לומר.

"הוא כבר חוזר. כדאי שתחכה קצת".

הינהנתי כראשי.

"אני רק שמה מים על האש", יצאה מן החדר, קולה נמשך, "אתה יכול לשבת".

"בסדר".

החישבתי בכורסא שפנתה אל פתיחותן רחוצת־החמימות של דלתות־הזוכית בחדר השני, אל השתפלות הבוגנווילה הכבדה באשכולות בויערים ושיכורי ריח. קול נקישה של מתכת במתכת בא מן המיטבח הרחוק, שהקירות הסתירו אותו, ושיפשוף של גפרור ניצת. היא שבה אל הסאלון. בתנועת־יד איטית הסירה את נעלי־העקב והניחה להם ליפול על שולי השטיח, מתיישבת על הספה המפוספסת כירוק וזהב, רגליה אסופות לצידה, מעבירה בעייפות את ידה על כפות־רגליה. מחשבה היתה מרכזת את פניה בקמט דק בין העיניים המשקפות את האור העולה בחלון, נקודה בהירה ככחול עמוק וזהרורי. עיניה הביטו כי חודרות ומהפנטות ורגעים ארוכים לא יכולתי להסב את פניי. קולה היה כמו בא מרחוק, הולך למראה גדול עוד יותר.

"סיכמת עם שטארק?"

"פחות או יותר", אמרתי, "הייתי חייב תשובה".

"תשובה?"

"אם אני מעוניין באופנוע".

שתקה והביטה כי בעיניים חודרות. הרגשה לא־נוחה היתה מצמררת את גבי. שקעתי לתוך הכורסא העמוקה, מניח את ידי על משענותיה.

"אתה יודע לאן נסעתי, אני מתכוונת כשיצאת מכאן בפעם הקודמת?"

עיניה היו ממוקדות בפניי; לא ענית. התשובה כבר היתה נוצרת על שפתייה, מרידה, חצצית.

"לראות את אחיו, יהודה שטארק. אחיו עוד חי, נושם, הלב דופק, הדם זורם. שוכב במיטה לבנה במחלקה לפגועי ראש. שוכב בעיניים פקוחות וחולם שהוא צמח, מגדל גבעולים דמיוניים ועלים דמיוניים ומרוצה בינתיים. שום דבר לא מטריד אותו, עכשיו הוא מצא מנוחה אינסופית וסוף־סוף הוא שקט. עכשיו הוא מחכה לדבר אחד אחרון, אבל זה צפוי לבוא והוא מוכן לקראתו, היה מוכן לקראתו כבר זמן רב. שנים. כל חייו הוא מחכה לו. מחפש אותו. אוהב אותו יותר מכל דבר אחר. הוא מחכה; אבל כאילו כבר גמר לחכות". היא פסקה לדבר. אבל קולה כאילו נמשך, צובר עוצמה, מכה, נסוג. עיניה הביטו בי בלא לעפעף, בריכות שליוות של לובן זך וגלגל־עין כחול עמוק. קול נשימות קצרות, מהירות. סובבתי את פניי לחלון.

האור היה מתכהה שם, אדמומית השמיים אדמומית השמיים דימדומים והיתה שם אש? היו גחלים גיצים בוערים היתה שעה אחרת זיכרון אחר מתגכה ומתרחקת. הרוח נעשית חזקה יותר, ורעש נאסף בין הצמרות המתחככות אלה כאלה כעלים נסתרים. כשחזרתי להביט בפניה המשיכו עיניה להיות נעוצות בי. דרוכות.

"שטארק לא סיפר לך את מה שבאמת קרה. יותר קל לו כך. משהו דוחף אותו לשנות את העובדות, יש לו סיפור אחר בפנים שרוצה לספר את עצמו, בעיניין הזה הוא בנה לו מציאות משלו, סיפור משלו, אחי הסתלק מהיחידה שלו בחזית הסורית, בדיוק שתי דקות אחרי שהכריו כוננות ספיגה לאורך כל הקו. באמצע דצמבר הקרבות הגדולים כבר נגמרו. אבל המצב היה עדיין מתוח והיתה מלחמת התשה. היחידה שלו לא עשתה משהו מיוחד, פשוט ישבו וחיכו ככוח תיגברות, ואצלו משהו נשבר והוא מסתלק פתאום. משהו, אני רק יכולה לנחש מה זה היה, משך אותו בתוך הנשמה, קם וסחב משאית ריקה מפניה חשוכה בחניון והתחיל לדהור בה בחזרה למטה, דוהר בלי להאט בסיכונים החדים ביותר, נוסע חצי-לילה בכבישים חשוכים ולא איכפת לו מכלום והוא מושך אחריי את המשטרה הצבאית, מחסום אחרי מחסום מגשר כנות-יעקב עד חדרה. שם הוא הצליח לאבד אותם. הגיע הנה באמצע הלילה ועמד כחצר והיכה באגרופים בדלת. שטארק היה בבית כחופשה של שבוע, עבר עליו זמן קשה מאוד מעבר לתעלה. רב-סרן בצנחנים. הוא לא נתן לו להיכנס ושניהם עמדו מחוץ לדלת והתחילו לריב, כמו שהיו רבים תמיד. דברים מכווערים. אחר כך יהודה נכנס לחדר שלנו, העיר אותי והסתכל עליי כלי לומר מילה אחת. הוא שתק ואני שתקתי. העיניים שלו היו מבריקות בחושך. כשיצא מן החדר שמעתי אותו הופך דברים בבית, מרשרש בנירות, פותח מגירות, מקלל, מפיל דברים. הוא לקח אקדח מוזג-אקדחים עתיק וחלוד שהיה של הסבא שלו או של אבי-סבו. נכנס בחזרה למשאית והתחיל לדהור בחזרה ליחידה שלו. חצי-שעה אחר כך מגיע גיפ של המשטרה הצבאית, והם שואלים אם ראינו אותו או את המשאית. אחרי כמה שעות עצרו אותו במחסום באיזה כביש צדדי וסחבו אותו למחנה הצבאי הקרוב ביותר והכניסו אותו לתא-המעצר. כשהוציאו אותו לחקירה הוא הפך את הקציץ עם הכיסא לתוך הקיר, שפך את הקפה הרוחת כפניו של השומר. לפני שיכלו לעצור אותו הוא תפס את האקדח הארוך של הסבא שלו, או של הסבא של האבא שלו, שהיה מונח על השולחן וברח לתוך החושך."

שריקה רכה נשמעה מן המיטבח, נושפת בהתמדה. קול של משרוקית קומקום רותח, צועק כבאב. נכווה היתה אש פרח של אש צומח פתאום כמעט זוכר מה היה לי. החדר היה מוצל כולו עכשיו, וקרירות החלה לגעת בקירות העבים ובמרצפות המתכהות. היא שתקה ולרגע העבירה את כף-ידה על עיניה, אחר כך קמה, מחליקה על החצאית בהקפדה, והלכה אל הדלת ברגליים יחפות.

"רק רגע, המים רותחים. קפה?"

"לא, תודה."

יצאה וחזרה אחר רגע בידיים ריקות. שבה וישבה על ספה, רגליה מקופלות. שוב הביטה בי. "הם התחילו לדרוף אחריי והוא הצליח לברוח. אחר כך, כשהוא התקרב לגדר הם התחילו לירות כדי לפגוע. הוא התכופף ונכנס בריצה לתוך משתנה שהיתה ליד השער וסגר את הדלת עם מוט-ברזל שהיה מונח שם על הרצפה. ישב שם אולי שעתיים. כל הזמן צעק שלא יתקרבו, שהוא מוכן לירות כדי להרוג. החליטו לחכות עד שיהיה אור ויוכלו לראות מה עושים. אחר כך כבר היה אור בוקר, הציפורים התחילו לשרוק בתוך העצים. כשהתחילו לשבור את הדלת עם שיני מלגזה של טרקטור הוא הכניס את קנה האקדח לתוך הפה שלו וירה. כדור אחד. מצאו אותו שוכב באחד התאים, מאחורי דלת סגורה, עם כדור בראש ופרצוף מרוסק מלא דם ועצמות. היה מראה נורא. הוא עוד החזיק את האקדח הארוך הזה, שהיה מחטיא אפילו ממטר, בתוך הפה, האצבע היתה על ההדק מוכנה ללחוץ שוב."

שתקתי והיבטתי בה. היא עצמה את עיניה, שוקעת לתוך מחשבות לתוך כאב הנולד בתוכה. השמיים נעשו אדומים יותר אש, גחלים, אש? היתה אש, משהו בער ואוכל, לפני ימים משהו בתוך אש, שורות עננים צבועים באדום עכרו בהם, נמוכים וקרובים. שולי השמיים בצד מערב כבר היו מחשיכים כסגול ובקורים של כחול-כהה. נשמע ציוץ רחוק של ציפורים, נישא על פני השדות. רישורש של עלים. אשכול פרחים נשר מתוך הבוגנווילה והתפור כרסיסים אדומים אש? היו גחלים. גחלים? אש גוועת, נרשפת מתחת לקליפות אפר כהות. היתה מדורה, ישבתי על חול חמים. השמיים היו מתחילים להשחיר.

היתה תחושה של אושר, מה זה אושר, היתה מגוחה, היה טוב. החול היה רך. חול? חצר תולית מאחורי בית. בית? לא, מתחת לעץ התאנה. והוא אמר, מי אמר? הוא אמר אולי, כהים בתוך הדשא, בשולי המרצפות האפורות. יונק רבש עכר במעוף איטי, יורד אל התיפרחת וממריא לתוך הצמרת הסמיכה. נעלם.

"עכשיו הוא שוכב מחוסר הכרה כמו צמח, מחובר לצינורות ולחוטמים ולמסך של מוניטור, ומחכה למשהו שצריך לבוא. כבר חצי שנה בלי הכרה. מתכווץ ומתכווץ כמו עובר ומחכה לעבור שוב תהליך של לידה; אבל בכיוון ההפוך. אני לא יכולה לומר את המילה הנכונה... מוות, למות, מת. אמרתי. ככל ביקור שם אני רואה שיש לו סבלנות. הכל יבוא בסוף. היום הייתי שם, והוא התחיל לחייך, כאילו אומר עוד מעט הכול ייגמר ויהיה שקט. שטארק לא נוסע לבקר אותו. ממשיך לריב איתו אותו ריב שרכו בלילה ההוא, ממשיך להשאיר אותו כמו שהיה כל עוד הריב נמשך, אפילו רק בתוך המחשבה שלו. בתוך המחשבות אחיו עדיין מדבר אליו, צועק, אפשר לעשות איתו חשבון, הוא נשאר. כלפי חוץ שטארק הורג אותו בספורים שהוא ממציא, שהכול יהיה מסודר וברור ואחר, ובתוכו הוא ממשיך להחיות אותו בריב שלהם. הם רבו מה לעשות בפרדס. יהודה לא הסכים בשום אופן לעקור אותו. עכשיו שטארק עוקר אותו, החליט שהגיע הזמן לגמור את הריב ולהוציא את אחיו מהמחשבות ולמצוא קצת שקט לשניהם. כשחזרנו בפעם הראשונה מכית החולים שטארק הוציא את האופנוע לחצר והתחיל להכות בו כאיבוד חושים, באגרופים, ברגליים, במוט ברזל, קשר אותו בשרשרת לטרקטור והתחיל לגרור אותו הלך ושוב בכל החצר. אחר כך זרק אותו בסככה וכיסה אותו בפחים. כשהוא החליט שהגיע הזמן והסיפור הפנימי שלו על מות אחיו כמעט התאחד עם המוות האמיתי שכבר אוסף אותו, שטארק הוציא את האופנוע ושיפץ וצבע אותו ועכשיו הוא רוצה למכור אותו. הוא חושב שהדברים ייסגרו ולשניהם תהיה מגוחה. הוא לומד להשלים עם המציאות, להשלים עם אחיו, להשלים עם עצמו. אני עוד מחכה ואינני יודעת למה אני מחכה. יושבת עם המחשבות שלי. נוסעת לראות את יהודה. לא יכולה לישון מרוכב סיוטים. כמה פעמים בשבוע אני מעבירה שיעורים בכית-ספר ערב, יושבים גלמים לוטשי עיניים באור מגורה חשופה ובצללים של לילה וחושבים שיש לי תשובות. שטארק שונא אותי. אני מזכירה לו יותר מדי, אולי אני לא מזכירה לו את הדברים שהוא רוצה לזכור. רק תחשוב איך הזמן עובר."

שתקתי. היא הביטה בי רגע ארוך ולא אמרה דבר. החדר היה מחשיך בהדרגה. קול היה מתגלגל בתוכי, מרעיד את נשימותי. משהו חמוץ שקע פנימה, צורב את המחשבות, רציתי לקום וללכת רציתי להישאר. היא עצמה את עיניה, פניה חלקים ומלאים יופי ומנוחה נלמדת. בעפעפיה היה כאב דק. האור היה מאדים את אחת הפינות בחדר, עולה על הקיר ונעצר כתמונה ממוסגרת. שני ילדים עומדים זה ליד זה בשטף אור בהיר הנופל על פניהם ועל עמוד שער לצידם, המכוסה במטפס גזום בהקפדה; הילד המבוגר יותר היה גבוה ומסורבל, ידיו בכיסי מיכנסיו, והילד הצעיר ממנו בכמה שנים החזיק בזוג אופניים, שיערו הבהיר חתוך כאלכסון על מצחו. עיניהם היו ממצמצות מול האור, ופניו של הצעיר היו מרוכזים ודרוכים במידה שלא תיאמן, שפתיו מתכווצות ברוגזה והוא מביט אל הצד. לא היה לי ספק שהילד הגבוה יותר היה שטארק, והילד הצעיר היה כנראה אחיו. שניהם עמדו בתוך שטף של אור אדום. היו שמיים אדומים של לפנות ערב, ישבנו מסביב למדורה שנעשתה גחלים מאפירות, בחצר של ירמי. איני זוכר איך נראו פניו. החצר של ירמי? חצר חולית רחבה, בית מלבני של קומה אחת וחלונות גדולים, קירות אפורים, שקט, צמרות ברושים מאפילים משחירים אוספים לילה. ישבנו בשעה של כמעט ערב, והמדורה כבר שוקעת מתמלאת גיצים וריח עשן. ריח עשן? ריח חול ועשן ועץ. התמונה נסתרה בצל. למות בתוך משתנה, בתוך ריח הסירחון הנורא, בתוך התא הסגור. משהו התהפך וחתך בי. ראיתי את פניו הדרוכים, שערו חתוך כאלכסון על מצחו, יושב ומביט באצבעו על ההדק, בפיו של קנה האקדח. היאוש והשמחה הפרועה חשוקת השיניים, מצחו לכן ונוגה אור, אור נופל מתוך חלון קטן ומסורג. משהו היה מוצא כי הד. הרגע הדרוך והמאומץ. הרגע שהזמן התממש ונעצר. ירמי ישב על ירכיו וחיטט בענף בחול, והאש היתה שוקעת. חיטט בין הגחלים והלהיט בחול שלהבות אדומות קטנות מתפוררות לערימה של גיצים. אלימלך חירחר בשפתיו מתוך שיעמום. מה עושים עכשיו? משעמם. "אני יכול להביא כדורים של רובה", ירמי אומר, מגחך, מנצח. "בשביל מה זה טוב?", אומר ציבי, מבטל. "להכניס אותם לתוך המדורה והם מתפוצצים פיו... פיו...", אומר ירמי, נלהב, קם על רגליו. "מאיפה יש

לך? אני שואל. אני שאלתי? כן. סקרנות, שיהיה מה שיהיה. מה רציתי? לא יודע. "אח שלי אפרים הביא מהצבא", ירמי אומר, "הוא שוכב שם בבית וחושב שאני לא יודע איפה הוא החביא אותם". "נראה אותך", אני אומר. ירמי הלך. העצים השמיעו רעש של רוח לפנות ערב, החמסין נשבר. ירמי נכנס בדלת האחורית לחדר צדדי. עברו כמה רגעים. ירמי היה שוב בפתח, יוצא וכא לקראתנו. אז היה פרץ של אש. בתוך החשכה בחדר צמח פתאום פרץ עצום של אש והתריסים רעדו ונפלו הקירות כאילו נפתחו וירמי היה מרחף באויר בפה פעור ונמעך לתוך החול מכוסה כתמים אדומים קטנים. רעם עבר אותו. ריח של עשן, של אש מלאה עשן. היה כמו קסם, ישבתי קפוא ללא תנועה. אחר כך באו אנשים בריצה, צועקים. הרוח היתה מלאה קולות, הערב היה מלא רחשים וטעמים. ריח של פית רטוב. האש היתה אדומה כמו השמיים, השמיים היו אדומים כמו אש, כביס והולכים. הוציאו את אפרים, אחיו של ירמי, מתוך החדר והוא שכב על האלונקה בלי תנועה והשמיכה מכסה את פניו. כשהכניסו אותו לתוך האמבולנס, ירמי כבר שכב בפנים בבגדים קרועים מכוסה תחבושות, ירמי התחיל לצעוק מילים לא ברורות. ופתאום היה כבר לילה. אחר כך ידענו. אפרים עטף את המחסניות בסוודר והחביא בארון, ומתחת לסוודר שם שני רימונים שסחב מהצבא. ירמי משך את המחסניות, הסוודר נתפס ברימונים, ירמי משך, הנצרה נפתחה. היה פרץ נורא של אש. שק נורא של דם, כוויות אשמה. ואחיו של שטארק עדיין יושב במחשבותיו כאילו אצבעו נעה על ההדק. עדיין מחכה לרגע הנכון. החבטות בדלת, הסירחון המחלחל בין האסלות המטונפות והתקרה המוארת באיטיות, האוויר הדחוס בהמתנה דוחקת, הלעג שהיה משתולל במחשבות פרוע וניצחי. השפלה עצמית חוגגת וצוחקת ולא-איכפתית, למות כמו כלב, שליחת לשון מול העולם. לעזאזל הכל. ועדיין הוא שם, באותו הרגע המתאזן בין היש והאין.

הביטה כי ולא אמרה דבר. רגע ארוך של שתיקות מעיקות, נדמה שהכול כבר נאמר. משהו כמו הסתיים. האור בחדר שיקף את חילופי הגווני האטיים בחוץ, אפלולית התחילה להיאסף והבית היה גדול ומלא הדים וישן. היה שקט שלם ורגוע, כמו שיש תמיד בשעת הדימדומים ובערב המתקרב. מנוחה. צלילות הנעשית ריחות של לילה. הירגשתי את ידה על ידי וסוככתי את פני להביט בה. היא נטלה את ידי בידה והחלה להעביר אותה על פניה, בלטיפה מתמכרת. פרקי אצבעותי מחליקים על צד פניה. לא רציתי למשוך את ידי, משהו מתכרבל בתוכי ולוחש משהו לא-ברור. רציתי ללכת ורציתי להישאר. עורה היה חמים וחלק ומבטיח קצה אהבה והתרחקות. דופק מהיר פועם בצווארה. ידה חדלה לנוע וקפאה. באיטיות היתחלתי להניע את ידי, ממשיך את התנועה שנפסקה, מלטף באיטיות את לחיה ורקתה ושפתיה וצווארה והיא מביטה בי בעיניים מרווחות ושקטות. הורדתי את ידי. היא ישבה רגע ארוך ללא תנועה ואחר החלה לקרב את פניה לפניי, מניחה את ידה על כתפי ואת שפתיה על שפתיי. מתיקות גדולה נגעה בי עד שעצרתי את נשימתי. לא ידעתי היכן להניח את ידיי, עד שהיא כרכה אותן על גופה ושנינו כבר עמדנו ליד השולחן, אחוזים יחדיו, קצרי נשימה. כשפקחתי את עיני היו עיניה פקוחות וקרות לרגע, קשות, דוקרות, ופתאום התרככו. היא הלכה אל הדלת והושיטה את ידה אליי. הלכתי אחריה. החדר היה מסורג בחשכה ואור רך, הולך ומתכהה. היה זה החדר המסוייד באפרסק, עם השידה הנמוכה ומראת הנחושת השחורה. עמדה שם מיטה רחבה מכוסה כריות, ולידה ארון גדול שהיה מבריק כצללים המתעבים. התיישבה על שולי המיטה, מושכת את כנפי החולצה מתוך החצאית, מתחילה לפתוח את כפתוריה זה אחר זה עד לחלקת צווארה. לא הביטה בי. באור המועט שבחדר היה קו של לובן בין כנפי החולצה. פגיעות מסוימת. שיערה כיסה את פניה, כאילו ניסתה להסתיר בו את עיניה את מחשבותיה. נשארתי לעמוד ליד הדלת, ללא תנועה ללא נשימה. הרגישה בכך והרימה את עיניה להביט בי, פניה רציניים ומפוכחים, כאילו מבקשים משהו. היה איזה קול שבר, קול בתוך הבית המחשיך שרוח הערב מעלעלת בין חזירי, צרימה חדה וממושכת של מתכת וחלודה, ואחריה נקישת רפה שנשמעה היטב ואי אפשר היה להתעלם ממנה. ואחר רגע נקישת נוספת, אטומה, מצטלצלת בזכוכיות מתנגשות כמו דלת מקרר נסגרת בחוזקה, ואחר כך קול צעדים. ידיה קפאו בתנועתן. טעם מר היה מנץ בפי. הצעדים התרחקו ואחר התקרבו.

"את בבית?", קולו של שטארק, "אני רואה."

"כן". הביטה אל הדלת כאילו חיכתה שייכנס, רצתה שייכנס. ידיה נחו לצדי גופה והחולצה נשארה פתוחה. אור נגה מפניה הקרים.

"אם מישוהו מחפש אותי, אני על הגג", צעדים מתרחקים. אחר רגע נשמעה שוב אותה צרימה יבכנית וארוכה של צירים מתפוררים. נקישה קצרה באה בעיקבותיה. הכתתי בה. היא הביטה בדלת, כאילו עדיין חיכתה שייכנס, כאילו קוראת לו לשוב. פניתי לצאת מן החדר. ליד מכוא הבית השיגה אותי, רגליה היחפות משמיעות קולות חנוקים על המרצפות, אצבעותיה מסיימות לכפתר את החולצה. החליקה את השיער מעל עיניה. "אל תלך".

היבטתי בה ומשהו היה מפזר את מחשבותי, מביך ומעורר תימהון.
"אני לא מביין", אמרתי.

"אני יודעת".

"תראי, אני לא יודע איזה מישחק זה...".

תיקה העור החום, כיכר הלחם והעיתון היו מונחים על השידה. נעליה היו מושלכות על המרצפות החשופות, בתוך אלכסון של אור גווע.

"לא. אל תגיד".

"זה משפיל, אני לא יודע, ככה...".

שחקתי. היא עמדה לידי ועיניה חסרות הבעה, ראשה נטוי לצד אחד, כאילו מקשיבה למשהו. נעטפת ריחוק מלא הרהורים. הסתובבתי והלכתי למיטבח. סירי נחושת ורצפת לבנים ותנור ברזל מפורק ארוכה. נורה חשופה כבר הייתה דולקת במיצלב קימורי-התקרה. כשהגעתי לדלת המרושתת נישא קולה אחריי.

"אם היית יודע...".

דלת-הרשת חרקה כשפתחתי אותה. בחוץ היה עדיין אור, מאדים ומכחיל ונעשה אפל יותר. הלילה לא מיהר לבוא, משאיר שהות קצרה לדברים לשמר את צורתם וצבעיהם. ירדתי בגרם-מדרגות קצר והיקפתי את פינת-הכית. החצר הייתה סבוכה בשיחים צפופים שהאור החמים נשבר סביבם באפיקים מופזים ורחש בא מתוך צמרות האורנים מסביב להריסות המחסן, והאוויר היה מלא משכים קרירים והתכהות הדרגתית היתה שוקעת בשמיים. שטארק ישב על שידרת הגג, צמרת-האלון מתכהה מאחורי גבו גבוהה וזורקת קווי צל כבדים עד לאדמה, והוריד רעפים מעל לקורות-עץ מושחרות מריקבון. ערימה קטנה של רעפים חדשים, כתומים-חומים ומעוקלים, היתה מונחת בשולי הגג ליד הסולם, נתמכת בענף מפוצל שהיה תקוע בתוך פי המרזב. את הרעפים הישנים השליך מן הגג אל הקרקע, נשברים לפיסות חרס משוננות. כשראה אותי הפסיק והרים את ידו כמסמן משהו.

"אתה רואה?", הוא הצביע אל עקירות הפרדס, "מה תגיד על זה?"

ערימת העצים כבר אספה חשכה מתחתיה, ושברי הענפים היו מסמנים מיתווים שחורים על התלמים המעוכים. החמרה היתה ארגמנית כרם. טרקטור-החולים והמשאית הנושאת אותו נעלמו. דרך-הכורכר היתה חיוורת יותר, מתבלטת בצלע הגבעה המוצלת. מעל ראש הגבעה כבר הייתה התחללות סגולה ובה צפה ציפור לבנה וגדולה עד שירדה אל אחד השדות. ריח מריר בא מן העצים העקורים ומהעלים המעוכים באדמה, הנעשית קרה ולחה. הכול נעשה מרופט ועלוב.

"אין לך מה להגיד", שטארק זרק את ראשו לאחור והשמיע קול צחוק קצר. "משם ועד שם", הצביע מן הכתים הנכנים ליד הצומת ועד מעבר למקום שעמד בו הפרדס, "הולכים לבנות שיכונים של ארבע וחמש קומות, ושם, על הגבעה, רחוב וילות לפקידים בכירים ומתווכים ועורכי-דין וחנוונים".

הוא השליך רעף נוסף אל הקרקע, שם היתה כבר תלולית של שברי חרס. מתחת לברכו הוציא רעף חדש והניח אותו בשורת-הרעפים הכתומה בתוך ירקותו האפורה של הגג. כתנועות זהירות החליק במורד הגג, תופס בו בעקביו ובכפות ידיו, ועצר ליד ערימת-הרעפים המונחת על המרזב. כשגחן לקחת רעף נוסף נשבר רעף סדוק מתחת לנעלו ורגלו החליקה. נדמה היה שהוא מאבד את שיווי משקלו ונופל, אבל רגלו נעצרה במסילת המרזב. הענף המפוצל נשבר וערימת הרעפים החדשים ניטלטה התהפכה כגוש אחד ונשמטה אל הקרקע נשברת בקול חבטה. עווית של כעס חריף ממילים עברה על פניו, וידיו סימנו תנועה של ביטול, ויתור, דחיה זועפת ועצבנית, והוא הסתובב והחל לרדת מן הגג, מעביר את כפות רגליו בשלבי הסולם.

"אז החלטת לחזור", אמר.

"כן".

"מתי תוכל להתחיל? אתה רואה שיש כאן הרכה עבודה. קשה להסתדר עם הרעפים האלה לכד על הגג."

אצלי עוקרים פרדס; אבל הרעפים על הגג הם עיניין אחר. תבוא כאיזה בוקר ונגמור, או שאתה מפחד מגגות?"

"לא זה. תראה, באתי להגיד לך שאני מוותר."

"מה מוותר?"

"על האופנוע. אני מחפש משהו אחר."

"במה האופנוע הזה לא טוב בשבילך?"

"לא אמרתי שהוא לא טוב. אני פשוט מחפש משהו אחר."

"לא טוב בשבילך", עמד מולי ופתאום הושיט יד אל הכתף ודחף אותי בכוח, "אתה מחפש משהו

אחר", שוב דחף אותי בכף ידו עד שנרתעתי, "אתה חושב שאתה טוב מדי לאופנוע הזה", שוב דחף אותי, יותר חזק. צעדתי לאחור כדי שלא ליפול.

"מה אתה עושה", התרחקתי ממנו. היא עמדה בסמוך והביטה בנו.

"מראה לך את הדלת החרוצה", התקרב אליי ושוב דחף אותי, בשתי ידיו, אדמומית נקשרת בעיניו. כמעט

נפלתי. היא התחילה לצחוק בקול צרוד, כתפיה מזדעזעות ותווי-פניה קפואים.

"אתה צריך רק להגיד."

"אלא מה", ושוב דחף אותי חושף את שיניו, ועד ששכתי לשיווי-משקלי דחף אותי שוב. מצאתי את

עצמי על האדמה, על שברי חרס. היא המשיכה לצחוק בקול צרוד, מכוער. שטארק עמד לידה ופניו תוהים.

אחר ניער את ראשו וניגש אליי ביד מושטת, בקול מלא פליאה, "מצטער, לא יודע מה קרה לי."

היבטתי בפניו ולא אמרתי דבר, קמתי וניערתי את החול מעליי, מתעלם מידו המושטת. התבוננתי בהם

רגע ארוך ואחר פניתי ללכת.

"חכה, אני אקח אותך העירה", קרא אחריי בהרמת קול, צחוקה נשמע בתוך קולו. עצרתי והסתובבתי

לרגע, "לא צריך", אמרתי בקול שניסה לשמור ככל האפשר על יציבותו, "לא צריך". היקפתי את פינת

הבית, עובר את המדשאה שבמרכזה עמדה הבוגנווילה שהתחילה כבר להשחיר מלילה, והמשכתי ללכת עד

לשער החצר. הסתובבתי לראות אם מישהו הולך אחריי, והחצר היתה ריקה ושקטה. חשיכה כבר נחה

מתחת לאלון ולענפיו המשתפלים וכיסתה על חזית הבית באגם אטום ושחור.

ישבתי כתחנת-האוטובוס שמול תחנת-הדלק, בתוך שלולית אדומה של אור אחרון. השמיים כבר היו

חשוכים מעל לצמרות האקליפטוסים שבצד הדרך, ורק כמערכ היה עדיין שטף ארגמני בהיר, מוזהב

בשולי גלגל-שמש בוער ושוקע, רוחץ את מסעי העננים בשביבי גחלים וקליפות אפר נוגעות בהם, רוטט

בתוך שכבות מוכפלות של אוויר חם המתקער ומתרחק לתוך הגובה החשוך. האקליפטוסים הגבוהים היו

מפוחמים על רקע האופק המתלהט ונוגע בהם כבערה אוכלת המבטלת את צורתם וקיומם, אך אינה יכולה

לריחם העז שהיה מתלבט בין החשיכה לדימדומים. העצים הלכו והתגמדו מן הצומת ולאורכה של הדרך

הבין-עירונית המתרחקת ומעליה קשתות קשתות של פנסים גבוהים שניצתו ככתום חולני וממאיר. תנועת

מכוניות מהירה. רחש צמיגים בתוך האבק. רוח קרירה מרשרשת בעצים, סוחפת חול על הכביש, מלטפת

את פניי בנוחם סחמי. יושב ומחכה לאוטובוס. עכשיו שוב היה הכול רוגע ושקט, מקבל על עצמו מנוחה

כלשהי. משאבות-הדלק מכריקות בצללים, ומכוניות נעצרות ביניהן, מתחת לגג-הבטון העגול, וממשיכות.

בתוך המוסך היו גופי מכוניות חשוכות, ובאור החשמל המקומץ שנשפך עליהן היו כמה אנשים כסרבלים

סוככים וחוזרים באיטיות, כמו מגומגמים. מישהו רחץ מכונית בשולי התחנה, ליד משאבת האוויר, מגיד

נצנוצי מים צבעוניים מתוך צינור-גומי ארוך. ניצנוצים שכבו בתוך הצל המעוקם של גג הבטון. הבתים

הקטנים היו מוארים בתוך החצרות החשוכות, מלאים בקולות שקטים של ערב, של אנשים חוזרים, של

צלחות וכוסות וסכינים בלחם, ילדים לומדים לנגן בחלילית, ראדיו. קולות מהוסים. חיים קטנים

ומצומצמי נוכחות. מרוצים בחלקם. בכמה חצרות נדלקו מחרוזות של נורות בתוך עצים מעל למירפסות,

ואנשים ישבו לארוחה. נשמע זימזום של ניאון. פנס-רחוב רחוקים זה מזה זורקים עיגולי אור חיוורים על

הכביש היורד לתוך השדות הריקים, נמשך אל נקודת-האודם האחרונה באופק. הבית הגדול בין השדות

הריקים, שכבר הייתי מנסה לסלק אותו מן המחשבות וכבר ידעתי שלא אוכל לעשות זאת לעולם, עמד

חשוך כולו ואטום, צמרת אלון ענקית מטפסת על גגו כערימה של אבנים מתמוטטות. צל הגבעה זחל ונגע

בערימת העצים העקורים, יכולתי לנחש היכן מקומה, והתקדם ואפף את הבית שהיה עכשיו צל שחור בתוך

עמק שחור. החשיכה כיסתה עליו בשלמות.

על קיר צדדי של תחנת הדלק, מעל לכמה מכוניות חונות, גבוה ושטוח ושרידי האור כאילו מתרכזים על פניו, היה ציור גדל-ממדים. צבעים כהים באור הדל, מתקווקווים בצללים נודדים. גגות-רעפים רחבים וכתומים, עצי תפוז שעייגולי פרי בצמרותיהם, רחוב שכולו חול, כירכרה רתומה לסוס מעוות ומסולף צבעים. ניסיון כמעט נואש לקיים זמן שעבר ואולי לא היה. ציור חובבני, מכוער בגלל פעימת התקוות שעוד היתה בו, מעוקם קווים וחסר פרספקטיבה. געגועים חסרי תכלית שאינם יכולים להגיע אל סופם. זה מה שנשאר ממציאאות שאיננה עוד. חוגג את נצחונו, עד שגם זמנו יגיע. הייתי יכול להוסיף שתי דמויות בין הבתים המדומים והרחוב המדומה והחיים המדומים, בוערים מכוחה של אש כבויה. מחכים למשהו. תמיד מחכים. המחשבות היו מתפתלות בי, מסתככות, והיתה בי עייפות, ליאות כמילים. החשיכה היתה פתאום שלמה ולא יכולתי לראות את הקיר. יכולתי להפסיק לחשוב.

ריחות החול. טעמי המים. הכוכבים הניצתים כראשי סיכות. רעש המכוניות. קולות האנשים. עכשיו יכולתי למצוא שקט בתוך הפרטים הקטנים, בשטף הארוך של הזמן. תחילתה של מנוחה. אולי תהיה מנוחה של רגע. הלילה כבר נמצא. העולם כבר היה חבוי וחסר. רגע אחד של יש רגע אחד של אין. מעבר לאותו רגע של התהוות ודעיכה דבר אינו ממשיך להתקיים, אלא כמאזן הלא-ידוע שבין הזיכרון והשיכחה. דבר אינו נשאר כשהיה.